

ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİNDE KÜRTAJ YASAĞI İLE İLİŞKİLİ SUÇLAR VE BASINDAKİ YANSIMALARI (1929-1943)*

CRIMES RELATED TO ABORTION PROHIBITION IN THE EARLY REPUBLICAN PERIOD AND THEIR REFLECTIONS IN THE PRESS (1929-1942)

Ahmet YILMAZ**

Geliş Tarihi/Received:14.02.2024

Kabul Tarihi/Accepted:13.06.2024

YILMAZ, Ahmet, (2024), "Erken Cumhuriyet Döneminde Kürtaj Yasağı İle İlişkili Suçlar ve Basındaki Yansımaları (1929-1943)", Belgi Dergisi, S.28, Pamukkale Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Yayını, Yaz 2024/II, ss. 49-74.

Öz

Osmanlı Devleti'nin nüfusu artırmaya yönelik politikaları Erken Cumhuriyet döneminde de devam etmiştir. Bu politikalar, doğal olarak insanların bedensel varlıklarının yanında üreme sağlıklarının da kontrol edilmesi anlamına gelmekteydi. Böylece kürtaj yasağı, devletin kadının doğurganlığını kontrol etmesinin önemli bir aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Kürtaj, 1926 tarihinde kabul edilen 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda "hayat ve vücut bütünlüğü hakkı" gerekçe gösterilerek bir suç olarak kabul edildi ve "Kasten Çocuk Düşürmek ve Düşürtmek" başlığı altında incelenerek 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475 ve 476 numaralı maddelerinde bununla ilgili cezai düzenlemeler getirildi. 1927 yılında gerçekleştirilen nüfus sayımının, nüfus artışının istenen oranda gerçekleşmediğini göstermesiyle kürtaj ile ilgili çeşitli düzenlemelere gidildi. Önce 1930 tarihli 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 152 numaralı maddesi çocuk düşürmeyi sağlayan ilaçların satışı yasaklandı. Daha sonra bu konu 1936 tarihinde kabul edilen 3038 sayılı "Türk Ceza Kanunu'nun Bazı Maddelerini Değiştiren Kanun" ile "Eşhasa Karşı Cürümler" başlığı altında "İrkin Tümlüğü ve Sağlığı Aleyhine Suçlar" içerisinde tanımlanarak 468, 469, 470, 471 ve 472 numaralı maddelerle yeni düzenlemeler getirildi. Bu yasalarla kürtaj yasağı ile ilişkili çeşitli suçlar tanımlanmıştır. Kürtajın yasadışı olmasıyla beraber evlilik dışı ilişki, tecavüz veya yoksulluk nedeniyle bebeğin bakımını sağlayamama kaygısıyla ilişkili istenmeyen gebelik yaşayan kadınlar devletin denetiminin dışında, sağlıksız ve güvensiz bir şekilde çocuk düşürmeye devam etmişlerdir. Güvensiz kürtaj yaptıran kadınlar üreme sağlığının bozulmasıyla karşılaşmışlar ya da çocuk düşürmek için kullandıkları ilaçlar nedeniyle yaşamlarını yitirmişlerdir. Bu tür olaylarla ilgili haberler dönemin gazetelerinde yer almıştır. Yenidoğan cinayeti ya da çocuk terki suçlarının da kürtaj yasağı ile ilişkisi sorgulanmış ve yine basında yer alan ilgili haberler takip edilmiştir. Bu makale, belirtilen çerçevede kürtaj yasağı ile ilişkili suçları basındaki yansımaları ile örneklemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Doğurganlık Hakları, Üreme Sağlığı, Kürtaj, Neonatisit, İnfantisit, Filisit.

* Bu Makale, yazarın, "Tarihsel Bağlamda Kadının Doğurganlık Hakları ve Cumhuriyet Türkiye'si Örneği".

Başlıklı doktora tezinden üretilmiştir. Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü,

** Öğretim Görevlisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü,

yilmaz.ahmet@deu.edu.tr, (<https://orcid.org/0000-0002-6673-7844>).

Abstract

The policies aimed at increasing the population of the Ottoman Empire continued during the Early Republican period as well. These policies naturally involved controlling not only the physical presence of individuals but also their reproductive health. Thus, the prohibition of abortion emerges as a significant tool for the state to control women's fertility. Abortion was deemed a crime, citing the "right to life and bodily integrity," in the Turkish Penal Code numbered 765, accepted in 1926. It was examined under the title of "Intentional Abortion and Causing Miscarriage" and various penal regulations were introduced in Articles 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475, and 476. Various regulations regarding abortion were made following the 1927 population census, which revealed that population growth did not occur as desired. Initially, Article 152 of the General Health Law numbered 1593, dated 1930, banned the sale of drugs facilitating abortion. Later, with the Law numbered 3038, titled "Amendment of Some Articles of the Turkish Penal Code," accepted in 1936, under the heading "Crimes against Individuals," new regulations were introduced within the scope of "Crimes against the Completeness and Health of the Race," specifically in Articles 468, 469, 470, 471, and 472. These laws defined various crimes associated with the ban on abortion. Despite abortion being illegal, women experiencing unwanted pregnancies due to extramarital relationships, rape, or inability to provide care for the baby due to poverty continued to undergo unsafe abortions outside the state's control, in an unhealthy and unsafe manner. Women who underwent unsafe abortions faced compromised reproductive health or lost their lives due to the drugs they used to induce abortion. News about such events appeared in the newspapers of the period. The relationship between newborn murder or child abandonment crimes and the ban on abortion was questioned, and relevant news in the media was also followed. This article aims to exemplify crimes associated with the ban on abortion within the specified framework through their reflections in the press.

Keywords: *Fertility Rights, Reproductive Health, Abortion, Neonaticide, Infanticide, Filicide.*

Erken Cumhuriyet Döneminde Kürtaj Yasağı İle İlişkili Suçlar ve Basındaki Yansımaları (1929-1943)

Giriş

En geniş anlamıyla kürtaj, bir ceninin kendi başına yaşayabilme imkanına kavuşmadan önce anne karnından dışarı alınmasını ifade etmektedir.¹ Başka bir ifade ile embriyo ya da fetüsün yaşamsal özelliklerine son vererek gebeliğin sonlandırılmasıdır. Tarih boyunca kadınlar kendi doğurganlıkları ve gebelikleri üzerinde kontrol sahibi olmaya çalışmışlar fakat toplumun ya da sistemin kısıtlamalarına maruz kalmışlardır. Kadının kürtaj hakkı; ceninin bir birey sayılıp sayılmayacağı, kürtajın kadın bedeni için ne derece zararlı olup olmadığı, cenin üzerinde asıl söz sahibinin anne mi baba mı yoksa her ikisinin birden mi olduğu², kürtaj konusunda devletin bir yaptırım gücüne sahip olup olamayacağı gibi konular sürekli tartışma konusu olmuştur. Bu tartışmaların gidişatı ne olursa olsun devletler, yasa koyucu mekanizmaları ve meşrulaştırıcı araçları sayesinde kadınların doğurganlıklarına müdahale edici yasalar koyma gücüne sahip olmuştur. Kürtaj yasağı, kadınların kendi bedenleri üzerindeki hak ve özgürlüklerini, ahlaken doğru ya da yanlış ama öyle ya da böyle bir şekilde kısıtlar ve kadınlar, gebeliklerini sonlandırmak için kendi kararlarını veremedikleri gibi eşlerinin, ailelerinin ya da toplumun veya devletin müsaadesine tabi olurlar. Bu durum da kadınların ya yaşamak istemedikleri bir gebelik deneyimi yaşamalarına ve doğurmak istemedikleri bir çocuğu doğurmalarına ya da ister modern tıbbi yöntemlerle olsun isterse geleneksel yöntemlerle olsun en nihayetinde yasadışı bir şekilde gebeliğini sonlandırmasına neden olmaktadır.

Erken Cumhuriyet döneminde uygulanan nüfusu kontrol etmeyi merkeze alan politikalar, Osmanlı'da olduğu gibi sürdü ve çeşitli kanunlarla tanzim edildi. Bu politikalar, doğal olarak insanların bedensel varlıklarının yanında üreme sağlıklarının da kontrol edilmesi anlamına gelmekteydi. Böylece kürtaj yasağı gibi uygulamalar devletin, kadının doğurganlığını kontrol etmesinin önemli bir aracı olarak karşımıza çıkmaktadır. Kürtaj, 1926 tarihinde kabul edilen 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda "*hayat ve vücut bütünlüğü hakkı*" gerekçe gösterilerek bir suç olarak kabul edildi ve "*Kasten Çocuk Düşürmek ve Düşürtmek*" başlığı altında incelenerek 468, 469, 470, 471, 472, 473, 474, 475 ve 476 numaralı maddelerle çeşitli cezai yaptırımlar getirildi. 1927 yılında gerçekleştirilen nüfus sayımının, nüfus artışının istenen oranda gerçekleşmediğini göstermesiyle kürtaj ile ilgili çeşitli düzenlemelere gidildi. Önce 1930 tarihli 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 152 numaralı maddesi çocuk düşürmeyi sağlayan ilaçların satışı yasaklandı. 1935 yılında yapılan sayımla nüfusun 16.158.000'e ulaşmasına rağmen nüfus, hala istenilen seviyede değildi ve 1936'da kabul edilen 3038 sayılı "*Türk Ceza Kanunu'nun Bazı Maddelerini Değiştiren Kanun*" ile gebeliği sonlandırma suçu "*Eşhasa Karşı Cürümler*" başlığı altında "*İrkin Tümlüğü ve Sağlığı Aleyhine Suçlar*" içerisinde tanımlanarak 468, 469, 470, 471 472 numaralı maddelerle yeni düzenlemeler getirildi. Bu yasalarla kürtaj yasağı ile ilişkili çeşitli suçlar da tanımlandı. Kürtajın yasadışı olmasıyla beraber evlilik dışı ilişki, tecavüz veya yoksulluk nedeniyle bebeğin bakımını sağlayamama kaygısı nedeniyle gebe kalan kadınların devletin denetiminden dışında, sağlıksız ve güvensiz bir şekilde çocuk düşürmeye devam ettikleri görülmektedir. Bunlara ek olarak yenidoğan cinayetleri de doğurganlığı kontrol altına almayı ve denetlemeye odaklı politikalarla ilişkili görülmektedir.

¹ Warren M. Hern, "Abortion: Medical and Social Aspects", *In Encyclopedia of Marriage and the Family*, David Levinson, Ed. New York: Simon & Schuster MacMillan, 1995. Chapter 1, pp.1-7.

² Babanın fetüs üzerindeki hakkı ile ilgili bi değerlendirme için bakınız: Nilüfer Demirsoy, "Osmanlıdan Günümüze Babanın Fetüs Üzerindeki Hakkının Değerlendirilmesi", *Jinekoloji – Obstetrik ve Neonatoloji Tıp Dergisi*, Cilt 15, Sayı 2, 2018, ss.80-86.

Kürtajın yasaklanmasının en doğal sonucu olarak hangi nedenle olursa olsun kadının gebeliğini sonlandırması ve bununla ilişkili eylemler suç sayılmıştır. Bu suçların, özellikle devletin nüfusun artırılması yönünde politikalar izlediği bu dönemde sık sık gazete haberlerine konu olması da bu açıdan anlamlıdır. Fakat dönem haberlerine bakıldığı zaman, bu suçlarla ilgili bazı davaların sonuçlanana kadar takip edildiği fakat bazı olayların takip edilmeksizin haberinin verildiği görülmektedir. Bu yüzden bazı davaların nasıl sonuçlandığını tespit etmek güçtür. Yine de gazetelerde yer alan pek çok haber, yasadışı ve güvensiz kürtaj uygulamalarıyla birlikte yine kürtaj ile ilişkilendirilebilecek bazı suçların yoğunluğu hakkında bilgi vermektedir. İlgili haberler, kürtaj yasağı dolayısıyla kadınların seçenek olarak gördükleri yasadışı, güvensiz ve denetimsiz kürtajın ne kadar tehlikeli olduğunu fakat bu tehlikesine rağmen gebeliği reddeden kadının kendi gebeliğini kontrol etmek uğruna ne pahasına olursa olsun güvensiz kürtajı tercih edebildiğini de göstermektedir. Bu paha da ne yazık ki kadının ya canından olması ya üreme sağlığının bozulması ya da en iyi ihtimalle hapse düşmesi ve toplumdaki dışlanmasıdır.

1927 ve 1935 yıllarında yapılan nüfus sayımları devletin pronatalist/nüfusu arttırmaya yönelik politikaları belirlemede etkili olurken pronatalist politikalar da doğurganlıkları denetim altına alınan kadınların davranışları üzerinde belirleyici bir etken oldu. Gebeliği sonlandırmak amacıyla bilgi paylaşmak, ilaç temin etmek, alet sağlamak veya gebeliği sonlandırmaya yardımcı olmak gibi eylemler suç sayıldığı ve devletin resmi bir kürtaj programı olmadığı için 1927 ile 1955 yılları arasına ait herhangi bir resmi ve istatistik veri de bulunmamaktadır.³ Bu nedenle gazete taraması yapılırken gebeliğin sonlandırılması ile ilişkili kanun maddelerini içeren 13 Mart 1926 tarihli Türk Ceza Yasası'nın ve 28 Ekim 1927 tarihli nüfus sayımının etkilerinin takip edilebildiği 1928 yılı ile Erken Cumhuriyet Dönemi'nin sona erdiği kabul edilen 1942 yılı arası dönem referans alınmıştır.

A. Kürtaj Yasağı ve Kürtaj ile İlişkili Suçlar

Osmanlı Devleti'nde Tanzimat fermanından beridir devlet, kadın bedeni üzerinde etkili bir kontrol sağlamaya çalışmıştır ve kürtaj yasağı da bunun en önemli alanını oluşturmuştur. Kürtaj kavramı Osmanlı Devleti'nde "İskat-ı Cenin" kavramı ile ifade edilmiştir fakat bu kavram iki anlamı karşılar bir şekilde kullanılmıştır. Kadının gebeliğini herhangi bir ciddi sağlık sorunu nedeniyle sonlandırmak zorunda kalması İskat-ı Cenin kavramı ile tanımlanırken sorunsuz ve sağlıklı bir gebeliğin bilerek ve isteyerek sonlandırılması da aynı kavramla karşılanmıştır.⁴ Günümüzde ikinci anlamı karşılamak için "isteyerek düşük" kavramı kullanılmaktadır ve çoğunlukla gebeliğin istemsiz bir şekilde gerçekleşmesi halinde tercih edildiği bilinmektedir.⁵

Sanayi devrimini yakalamak ve modernleşmek isteyen Osmanlı Devleti, bir taraftan yönettiği bireylerle doğrudan bağ kurmaya çalışırken diğer taraftan da tıbbi alanda merkezileşerek onları kontrol altına almaya çabaladı. 19. yüzyılın başlarından itibaren sağlık konusunda çeşitli adımlar atarak tıp alanında okullaşma yoluna gitti. Devletin gücünün nüfusun ne kadar çok olduğu ile ilişkilendirildiği bu dönemde, kadının doğurganlığını kontrol etme amacıyla 1838'den itibaren çeşitli uygulamalar geliştirilerek nüfusu da

³ Sabahat Tezcan, Banu Akadlı Ergöçmen, Türkiye'de İsteyerek Düşükler, Türkiye Halk Sağlığı Dergisi, 2012;10, Özel Sayı 1: Düşükler, s.38.

⁴ Gülhan Balsoy, "Politik Bir Alan Olarak Kadın Bedeni: Osmanlı Toplumunda Kürtajın Yasaklanması", *Toplumsal Tarih*, 223, Temmuz, 2012, s.23.

⁵ Sema Dereli Yılmaz, Emel Ege, Belgin Akin, Çetin Çelik, "15-49 Yaş Kadınların Kürtaj Nedenleri ve Kontraseptif Tercihleri", *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 18 (3), s.157.

kontrol etmeye çalıştı.⁶ Böylece çocuk düşürmek, devlet tarafından yasaklanan bir eylem haline gelerek çocuk düşürme ile ilişkili ve suç olarak tanımlanan eylemler ortaya çıktı. Bundan sonra devlet, sadece çocuk düşürmeyi yasaklayan bir mekanizma değil, artık çocuk düşürme ile ilişkili suçları takip eden ve nihayetinde cezalandıran bir mekanizma haline de geldi.

Cumhuriyet döneminde de kürtaj yasağı yine devam etti fakat artık devlet, Müslüman nüfusu artırmak yerine, idari açıdan yönettiği kitlelerin bireysel yaşamlarını da kontrol ederek artık ulusun nüfusunu artırmak istemekteydi.⁷ Bu doğrultuda İtalyan Ceza Yasası'nın etkisiyle oluşturulan 1926 tarihli 765 sayılı Türk Ceza Kanunu ile çocuk düşürmek "hayat ve vücut bütünlüğü hakkı" gerekçe gösterilerek bir suç olarak kabul edildi ve "Kasten Çocuk Düşürmek ve Düşürtmek" başlığı altında incelendi.⁸ Osmanlıdan beri süregelen kürtaj yasağına ve doğurganlığı teşvik eden uygulamalara rağmen 1927 yılındaki sayımla, nüfus artışının istenilen seviyede olmadığı anlaşılacak şekilde bu tarihten itibaren nüfusu artırmaya yönelik uygulamaların sürdürülmesi kararlaştırıldı.⁹ Bu politikaların devamı olarak da 1936 yılında Türk Ceza Kanunu'nda yapılan değişiklikle kabul edilen 3038 sayılı kanunla¹⁰ bu sefer çocuk düşürme suçu "Eşhasa Karşı Cürümler" başlığı altında "İrkin Tümlüğü ve Sağlığı Aleyhine Suçlar" adlı bölümde incelendi ve bu suçun işlenmesi halinde uygulanacak ceza ağırlaştırıldı.¹¹ Aşağıda ilgili başlıklar 1926 tarihli 765 sayılı "Türk Ceza Kanunu" ve 1936 tarihli 3038 sayılı "Türk Ceza Kanunu'nun Bazı Maddelerini Değiştiren Kanun" açısından incelenmektedir.

A.1. Çocuk Düşürme ve Düşürtme Suçu

Çocuk düşürme yasağı ile doğrudan ilişkili ilk suç, bu yasağa karşı gelerek çocuğun düşürülmesini sağlamak suçudur. Burada, bilerek çocuğunu düşüren kadın ve ona çeşitli şekillerde yardımcı olarak çocuğu düşürten ya da çocuğun düşürülmesi için yol gösteren kişi veya kişilere atfedilen suçtan bahsedilmektedir.

Osmanlı'da daha önce yalnızca bireyleri ilgilendirdiği düşünülen çocuk düşürme fiili, bu eylemden zarar görenlerin dava etmesi söz konusu olursa takip edilip cezalandırılırdı.¹² Ancak 19. yüzyılda doğurmanın bütün devleti ve milleti ilgilendiren bir eylem ve özellikle kadının milli vazifesi sayılması nedeniyle artık kürtaj kesin olarak yasaklandı.¹³ Bebeğini bilerek düşüren kadınların annelik duygusundan yoksun ve zayıf imanlı oldukları düşüncesi işlendi.¹⁴ 1858 tarihinde kabul edilen Ceza Yasası ile gebe bir kadının isteyerek de olsa düşük yapmasına neden olan, düşük yapabileceği yöntemleri tavsiye eden ya da

⁶ Belkis Konan, "Osmanlı Devleti'nde Çocuk Düşürme Suçu", *AÜHFD*, C.57, S.4, 2008, s.329.

⁷ Tuba Demirci Yılmaz, "Osmanlı ve Erken Cumhuriyet Dönemi Türkiye Modernleşmesinde Annelik Kurguları (1840-1950)", *Cogito* (81), 2015, s.13.

⁸ İbrahim Gökburun, "Türkiye'de Demografik Dönüşüm Sürecinde Nüfus Politikalarının Rolü", *Gelecek Vizyonlar Dergisi*, 4, Coğrafya Özel Sayısı, 2020, s.9.

⁹ Mustafa Köse, Özlem Sertkaya Doğan, "Nüfus Politikaları Bağlamında Türkiye Nüfusunun Demografik Dönüşümü, Yapısal Değişimi ve Geleceği", *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (74), 2022, s.253.

¹⁰ Dilek Özge Erdem, "Çocuk Düşürtme Düzenlemesi", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 65 (4) 2016, s.1645.

¹¹ Elif Yüksel Oktay, "Türkiye'de Cumhuriyet'in İlanından Günümüze Uygulanan Nüfus Politikaları", *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (7), 2014, s.38.

¹² Rabia Beyza Candan, "1840 Tarihli Ceza Kanunname-i Hümayunu İncelemesi", *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(1), s.70.

¹³ Demirci-Yılmaz, *a.g.m.*, s.71.

¹⁴ *A.g.m.*, s.13.

düşüğe neden olabilecek ilaçları temin eden kimselere yönelik cezai yaptırımlar getirildi.¹⁵ Osmanlı Devleti'nde bu uygulamaların hepsi azalan Müslüman nüfusu artırmayı ve tanzim etmeyi amaçlıyordu.

A.1.1. Çocuk Düşürme ve Düşürmeye Yardım Etme Suçu

1926 tarihli 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 468 numaralı maddesine göre; alet ve ilaç kullanarak ya da başkasının kullanmasına müsaade ederek çocuk düşüren kadın altı aydan üç yıla kadar hapis ile cezalandırılmaktaydı.¹⁶ 469 numaralı maddesine göre ise bir kadının rızası olsa bile araç sağlayarak çocuğunu düşürmesine aracılık eden kimse de üç yıla kadar hapis cezasına çarptırılırdı.¹⁷ Zaten ister doğal yolla düşsün ister dışarıdan müdahale ile düşsün, her türlü düşük vakasını hem bildirmek zorunluydu ve hem de her vaka, düşüğün nasıl gerçekleştiğini ve suç unsuru taşıyıp taşımadığını anlamak bakımından, soruşturmaya tabi tutuluyordu.

Milliyet gazetesine yansıyan bir haberde, fukaralık yüzünden çocuk düşürmek isteyen bir kadından bahsedilmektedir. Gedikpaşa'da Sucu Sokağı'nda yaşamını sürdüren 32 yaşındaki Makrahi kızı Vartahi, fakirliği nedeniyle bebeğine bakamayacağını düşünerek iki aylık gebeliğini sonlandırmak istemişti fakat fazla kan kaybettiği için hastaneye kaldırılmıştı.¹⁸ Yukarıdaki maddeleri ilgilendiren başka bir habere göre¹⁹ Horhoryan Efendi adlı bir doktor hakkında Firdevs Hanım'ın çocuğunu düşürtmekten dolayı açılan soruşturmanın tamamlanması sonucunda Müddeiumumi²⁰, Doktor Horhoryan Efendi'nin 468 ve 469 numaralı maddelere göre cezalandırılmasını talep etmekteydi. 24 Teşrinievvel 1931 günkü duruşmada Doktor Horhoryan Efendi, Firdevs Hanım'a çocuk düşürtmek için değil, sancılarını durdurmak için ilaç verdiğini ifade ediyordu.²¹ 5 Kanunuevvel 1931'deki davada ise morg tabiplerinden Rahmi ve serbest çalışan doktorlardan Bedrosyan beyler katılarak görüşlerini bildirdiler.²² 20 Mart 1932'de sona eren davaya göre,²³ beş aylık çocuğunu düşürtmek için doktora başvuran Firdevs Hanım ve onun çocuğunu düşürten Doktor Horhoryan ilgili eylemleri nedeniyle suçlu bulundular. Firdevs Hanım altı ay hapse mahkûm edildiği halde cezası tecil edildi fakat Doktor Horhoryan Efendi on ay hapis ve on ay da icra-yı sanattan men cezası aldı ve Doktor Horhoryan Efendi bu kararı temyize götürdü.²⁴

¹⁵ Konan, *a.g.m.*, s.330.

¹⁶ 1926 tarihli 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 468 numaralı maddesi: "*Alet ve ilâç kullanarak veya başkası tarafından kullanılmasına razı olarak çocuk düşüren kadın, altı aydan üç seneye kadar hapsolünür.*" Resmî Gazete, 13 Mart 1926, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/320.pdf> (Erişim Tarihi: 1.05.2024), Sayı: 320, s.1126.

¹⁷ 1926 tarihli 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 469 numaralı maddesi: "*Bir kadının rızasile vasıta temin ederek çocuğunu düşürten kimse bir seneden üç seneye kadar hapse mahkûm olur. Eğer bu düşürtme neticesi veya düşürmek için kullanılan vasıtadan kadın telef olursa ceza dört seneden yedi seneye kadar ve eğer kadının ölümü razı olduğu vasıtadan daha tehlikeli bir vasıta kullanmaktan hâsıl olmuşsa ceza beş seneden on seneye kadar ağır haptistir.*" Resmî Gazete, 13 Mart 1926, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/320.pdf> (Erişim Tarihi: 1.05.2024), Sayı: 320, s.1126.

¹⁸ *Milliyet*, 4 Mayıs 1931, s.3.

¹⁹ *Cumhuriyet*, 21 Şubat 1931, s.2.

²⁰ Müddeiumumi = Savcı

²¹ *Milliyet*, 25 Teşrinievvel 1931, s.3.

²² *Milliyet*, 6 Kanunuevvel 1931, s.2; *Cumhuriyet*, 6 Kanunuevvel 1931, s.3.

²³ *Cumhuriyet*, 21 Mart 1932, s.2; *Milliyet*, 21 Mart 1932, s.3.

²⁴ *Cumhuriyet*, 29 Mart 1932, s.

Erken Cumhuriyet Döneminde Kürtaj Yasağı İle İlişkili Suçlar ve Basındaki Yansımaları (1929-1943)

1936 tarihli 3038 sayılı kanunun 469 sayılı maddesi ise çocuğunu isteyerek düşüren kadının dört seneye kadar hapis ile cezalandırılmasını gerekli görmekteydi. Kadının çocuğunu düşürmesine fiilen katılmasa bile gebe bir kadına çocuğunu düşürmesi için araç temin eden ve kadını çocuğunu düşürmeye teşvik eden kişi de altı aydan iki seneye kadar hapis ile cezalandırılacaktır.²⁵ 3038 sayılı kanunun 471 sayılı maddesi gereğince çocuk yapmaya engel olacak eylemlerin gerçekleştirilmesini teşvik eden kimseler de bir seneye kadar hapis veya bin liraya kadar ağır para cezası alacaklardı. Eğer bu eylemler kazanç sağlamak amacıyla yapılmışsa hapis ve para cezaları birlikte verilecekti.²⁶

Kocasının haberi ve izni olmadığı halde çocuğun düşüren Paraşkevi adlı bir kadının haberi ilgi çekicidir.²⁷ İmroz adasında yaşadıkları sırada üç çocuklarını hastalık nedeniyle kaybeden Kosti ve eşi Paraşkevi, İstanbul'a yerleşmişlerdi. Burada Paraşkevi, Beyoğlu'nda Sürp Agop'ta bir apartmanda hizmetçi olarak çalışırken kocası Kosti'den gebe kaldı. Fakat Paraşkevi gebeliğinin üçüncü ayındayken bazı kimseler gebeliğinin onun çalışmasına engel olduğuna ikna etti. Bu kişilere kanan Paraşkevi de yine onların temin ilacı içerek çocuğunu düşürdü. Kosti bunu haber alır almaz eşinin çalıştığı apartmana yaklaşırken elinde paketle çıkan bir adamdan şüphelenerek adamı, elindeki paketi gömdüğü Sürp Agop Mezarlığı'na kadar takip etti. Adamın paketi gömüp gitmesinin ardından paketi gömüldüğü yerden çıkarıp içerisindeki cenini gördü fakat bu sefer de paketi gömen kişi tarafından fark edilip dövüldü ve elindeki paket de alındı. Kosti bu olaydan sonra eşinden ayrı yaşamaya başladı ve eşiyle birlikte diğer kimseleri de mahkemeye verdi fakat davanın akıbeti hakkında bilgi veren başka bir habere basında rastlanamadı. Başka bir habere göre de Güzelyalı'da İsmail karısı Esmâ henüz dört aylıkken bir çocuk düşürmüştü.²⁸ Çocuk düştü mü yoksa bilerek mi düşürüldü; bu bilinmemekle birlikte Esmâ, soruşturması tamamlanmak üzere adliyeye sevk edildi. Bir kadının bebeğini bilerek düşürmesi nedeniyle yargılanması ile ilgili bir habere göre²⁹ Beyoğlu'nda Abdülhak Hamid Caddesi'nde oturan tanınmış zenginlerden birinin eşi olan Anuş Arslan, bir ebeye başvurarak kürtaj olmuştu. Fakat kürtajın etkisiyle rahatsızlanarak Amerikan Hastanesi'ne kaldırılmasıyla olay ortaya çıktı ve birkaç ameliyat ile iyileşebildi. İyileştikten sonra tutuklanan Anuş Arslan, kendisine kürtaj yapan ebe hakkında bilgi vermek istemedi.³⁰

²⁵ 1936 tarihli Türk ceza kanununun bazı maddelerini değiştiren 3038 sayılı kanunun 469 numaralı maddesi: *"İsteyerek çocuğunu düşüren kadına bir seneden dört seneye kadar hapis cezası verilir.*

Yukarıki fıkrada yazılı cürme iştirak halleri dışında gebe bir kadını, çocuk düşürmeğe yarayacak vasıta tedarik etmek suretile çocuğu düşürmeğe tahrik eden kimse altı aydan iki seneye kadar hapis cezasile cezalandırılır."

Resmî Gazete, Türk ceza kanununun bazı maddelerini değiştiren kanun, 23 Haziran 1936, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/3337.pdf> (Erişim Tarihi: 1.05.2024), Sayı: 3337, s.6718.

²⁶ 1936 tarihli Türk ceza kanununun bazı maddelerini değiştiren 3038 sayılı kanunun 471 numaralı maddesi: *"Rıza ve muvafakatle bir erkek veya kadın üzerinde bazı fiiller yaparak onların çocuk yapmak kabiliyetini yok eden ve bu suretle rıza göstererek kendi üzerinde böyle bir fiil ve hareketi yaptıran kimse altı aydan iki seneye kadar hapis ve yüz liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasile cezalandırılır.*

Çocuk yapmağa mâni fiil ve hareketlerin işlenmesini teşvik eden veya bu fiil ve hareketlerin işlenmesi için propaganda yapan kimse bir seneye kadar hapis veya bin liraya kadar ağır para cezasile cezalandırılır. Eğer fiil kazanç temini gayesile işlenmiş ise her iki ceza birlikte hükmolunur."

Resmî Gazete, Türk ceza kanununun bazı maddelerini değiştiren kanun, 23 Haziran 1936, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/3337.pdf> (Erişim Tarihi: 1.05.2024), Sayı: 3337, s.6719.

²⁷ *Akşam*, 2 Teşrinievvel 1938, s.4.

²⁸ *Anadolu*, 4 Mayıs 1941, s.2.

²⁹ *İkdam*, 4 Birincikanun 1942, s.2.

³⁰ *İkdam*, 17 Birincikanun 1942, s.2.

A.1.2. Şiddet Kullanarak Çocuk Düşürtme Suçu

1926 tarihli 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 470 numaralı maddesine göre ise bir kadının rızası olmadığı halde ve kadının gebeliğini bilerek ilaçla, bir araçla ya da kadına şiddet uygulayarak çocuğunu düşürmesine neden olanlar yedi seneden on seneye kadar ağır hapse mahkûm edilecekti.³¹ Bu madde ile ilişkilendirilebilecek bir habere göre³² Sabri adlı biri Makbule adındaki bir kadını Beşiktaş'taki boş bir arsaya zorla götürerek 7 aylık bebeğini düşürmeye zorladı ve olayı görerek müdahale eden mahalle bekçisi Yusuf Ağa'yı da taşla vurarak kafasından yaraladı. Bu sırada Makbule Hanım'ın doğum sancıları tuttuğu için zabıta memurları tarafından Haseki Hastanesi'ne götürülerek tedavi altına alındı ve bebek sağ salım dünyaya geldi. Salim ise yakalanarak hakkında soruşturma açıldı; ancak Sabri'nin davasının nasıl devam ettiği ve hangi karar ile sonuçlandığı ile ilgili başka bir habere rastlanılmadı.

1936 tarihli 3038 sayılı kanunda yer alan 468 sayılı madde ile rızası olmadığı halde bir kadının, on dört yaşından küçük veya idrak kabiliyetinden yoksun bir kadının veya tehdit, şiddet ve telkin yollu zorla rızası alınan bir kadının çocuğunu düşürten kimse yedi seneden on iki seneye kadar hapis ile cezalandırılacaktı. Fakat kadının rızası ile gerçekleştiği vakit çocuğu düşürmeye rıza gösteren kadın da düşürten kişi de iki seneden beş seneye kadar hapis cezası alacaktı.³³ Bu madde ile ilişkili olarak Hayriye adlı bir kadının kendisine işkence yapılarak çocuğunun düşürtülmeye çalışıldığını şikâyet etmesiyle ilgili habere göre;³⁴ Küçükpazar'da Mehmetpaşa Yokuşu'nda bulunan 52 numaralı evde ikamet eden Hayriye Hanım savcılığa giderek kocası, kayınbiraderleri, kayınvalidesi ve bir doktorun kendisine işkence yaparak bebeğini düşürtmeye çalıştıkları hakkında suç duyurusunda bulundu. Anlattıklarına göre; beş ay önce gebe kalan Hayriye Hanım'ın kocası Necdet, bebeğini düşürmesi için ona baskı yapmaktaydı. Fakat buna razı olmayınca kardeşleri ve annesiyle birlikte Hayriye Hanım'ı önce dövmüşlerdi, sonra Kumkapı'daki bir doktordan aldıkları ilacı zorla içirmişlerdi. Ardından da bir odaya hapsedildiğini ve fuhşa zorlandığını iddia eden Hayriye Hanım bir aralık kurtularak ve savcılığa sığınarak hepsini dava etti. Başka bir haber ise Kütahya'da Hanife adlı bir kadının çocuğunu düşürmek için aldığı ilaç yüzünden

³¹ 1926 tarihli 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 470 numaralı maddesi: "Bir kimse gebeliğini bildiği bir kadının rızası olmadığı halde çocuk düşürmeğe mahsus ilâç ve sair vasıta kullanmak yahut kadını dövmeğe veya yaralamak yahut başka bir fiil işlemek suretile çocuk düşürtürse yedi seneden on seneye kadar ağır hapse mahkûm olur. Eğer bu düşürtme neticesinde veya bunun için kullanılan vasıtadan kadına ölürse ceza on beş seneden aşığı olmamak üzere ağır hapistir.

Eğer fail kadının kocası ise bu maddede tayin olunan ceza altıda bir miktarı çoğaltılır."

Resmî Gazete, 13 Mart 1926, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/320.pdf> (Erişim Tarihi: 1.05.2024), Sayı: 320, s.1126.

³² Milliyet, 31 Kanunusani 1930, s.3.

³³ 1936 tarihli Türk ceza kanununun bazı maddelerini değiştiren 3038 sayılı kanunun 468 sayılı maddesi: "Bir kadının rızası olmaksızın çocuğunu düşürten kimseye yedi seneden on iki seneye kadar hapis cezası verilir. Rızasile bir kadının çocuğunu düşürten kimseye iki seneden beş seneye kadar hapis cezası verilir. Çocuğunu düşürtmeğe rıza gösteren kadına da aynı ceza verilir.

Aşağıdaki hallerde birinci fıkra hükmü tatbik olunur:

1- Eğer kadın on dört yaşında küçükse veya her ne suretle olursa olsun irâde veya idrak kabiliyetinden mahrum ise,

2- Eğer rıza şiddet veya tehdit veya telkin veyahut iğfal ile elde edilmiş olursa,

Birinci fıkrada yazılı fiil kadının ölümüne sebep olmuş ise ceza on iki seneden yirmi seneye ve bedenî bir zararı mucib olmuş ise on seneden on beş seneye kadar ağır hapis cezası verilir.

İkinci fıkrada yazılı fiil kadının ölümüne sebep olmuş ise beş seneden on iki seneye ve bedenî bir zararı mucib olmuş ise üç seneden sekis seneye kadar ağır hapis cezası verilir."

Resmî Gazete, Türk ceza kanununun bazı maddelerini değiştiren kanun, 23 Haziran 1936, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/3337.pdf> (Erişim Tarihi: 1.05.2024), Sayı: 3337, s.6718.

³⁴ Açık Söz, 11 Ağustos 1936, s.3.

Erken Cumhuriyet Döneminde Kürtaj Yasağı İle İlişkili Suçlar ve Basındaki Yansımaları (1929-1943)

ölmesi ile ilgiliydi.³⁵ Kütahya’da Hanife adlı bir kadın çocuğunu düşürmek için gittiği ebe Hatice ona, çocuğunu düşürmesi için bir ilaç vermişti. Hanife bu ilacı kullandıktan sonra çocuğunun düşmesiyle birlikte birkaç gün geçince ilacın zehirli tesiri nedeniyle kendisi de yaşamını yitirdi. Böylece ebe Hatice için derhal kanuni takibat başlatıldı. Hanife’nin hayattaki çocuklarının İstanbul’a gelerek sığındıkları teyzeleri Bedriye Hanım da çocukların vasisi olduğu için Kütahya Ağır Ceza Mahkemesi’ne 3038 sayılı kanuna uygun şekilde “*şahsi hak davası*” açtı fakat gazetelerde bu davanın nasıl sonuçlandığı ile ilgili bir haber bulunmuyor.

Bir kadının kızına damadı, dünürü ve komşuları tarafından bebek düşürmesi için yapılan baskı nedeniyle açtığı ve asliye hukuk mahkemesinde görülen bir dava da gazetelere yansımıştır.³⁶ Habere göre, Vesile adlı bir kadın; kızı Zehra’nın, kaynanası Kıymet ve kocası Şemsettin’in baskısı ve komşularının da akıl ve destek vermesiyle çocuğunu düşürmeye zorlandığını iddia ediyordu. Vesile’nin iddiasına göre; Zehra’ya ilaç verilmesine rağmen çocuğun düşmemesiyle birlikte kendisinin de çok fazla sancılanması üzerine Zehra, Beyoğlunda Hristaki adlı bir doktora götürülerek çocuk zorla aldırılmıştı. Fakat Zehra, annesinin bu iddiasını reddetti ve o sırada geçirdiği başka bir rahatsızlık için doktora gittiğini söylemekteydi; Doktor Hristaki de çocuk düşürme gibi bir müdahalede bulunmadığını beyan ediyordu ve böylece dava ertelendi fakat bu davanın akıbeti ile ilgili bir başka haber bulunmuyor. Ankara’da Altındağ Mahallesi’nde oturan bir kadının, kocasının da onayını alıp çocuğunu düşürmesiyle ilgili yargılamalarını sütuna taşıyan habere göre de kadının kocası, düşürülen cenini bir çantaya koyarak Kayseri’ye giderken şüpheli tavırları nedeniyle zabıtalardan yakalanınca olayın aslı ortaya çıkmıştı.³⁷ Kürtaj yapan ve yaptıran kimselerin tutuklanmasına örnek olarak gazetelerde yer alan bir haber³⁸ İstanbul’da Fatih’te oturan Arif, birlikte nikahsız yaşadığı 18 yaşındaki Anjel’i gebe bırakmasıyla gelişen olayları konu edinmekteydi. Gebe kalan fakat nikahsız halde bir çocuk doğurmak istemeyen Anjel, Tünelbaşı’nda muayenehanesi bulunan Doktor Saip Ali’ye onbeş lira vererek çocuğu düşürttü. Olayın ortaya çıkması üzerine Sultanahmet birinci sulh ceza mahkemesinde görülen davada Anjel, gebeliği nedeniyle fazla kan kaybettiğini ve çocuğu düşürtmesi için onbeş lira karşılığında Doktor Saip Ali’e iğne vurulduğunu beyan ediyordu. Fakat kanaması yine durmayınca ve anlaşıldığı kadarıyla cenini vücudundan da atamayınca bu sefer hastaneye giderek kürtaj olduğunu ifade etti. Doktor Ali Saip Bey’in, vurduğu iğnenin bebek düşürtme ile ilgisi olmadığını, kanamayı durdurmak için vurduğunu beyan etmesine rağmen Anjel ile ilgili doktor raporu bebek düşürtmeye dair müdahale yapıldığının bildirince Anjel ile Doktor Saip Ali birlikte tutuklandılar. Defnedildikten sonra kürtaj yaptırdığı için öldüğü şikâyet edilen bir kadının cesedinin mezarından çıkarılması ve tetkik edilmesiyle ilgili haberin belirttiğine göre Samatya’daki İmrakor Mahallesi’nde 15 numarada yaşayan 20 yaşındaki Kostantin kızı Katina 15 İcincikanun 1941’de vefat etmiş ve Balıklı mezarlığına defnedilmişti.³⁹ Fakat sonradan savcılığa, Katina’nın henüz evli olmadığı halde gebe kaldığı ve bir doktor tarafından kürtaj yapılması nedeniyle öldüğü ihbarı verildi. Bunun üzerine Katina’nın cesedi mezarından çıkarılarak otopsi yapılmak üzere morga gönderildi. Sonrasında yapılan soruşturmada Katina’nın Balıklı Rum Hastanesi’nde hastabakıcı olarak çalıştığı sırada, aynı hastanede Kadın Hastalıkları uzmanı olan Rum kökenli Doktor Hüdaverdi ile tanıştığı ve ilişki içerisinde olduğu anlaşıldı. Bir süre sonra Katina, Hüdaverdi’den gebe kaldı. Karnı şişmeye başlayınca Doktor Hüdaverdi

³⁵ *Akşam*, 3 Eylül 1938, s.10.

³⁶ *İkdam*, 16 Mayıs 1939, s.2.

³⁷ *Akşam*, 13 Temmuz 1939, s.2.

³⁸ *Akşam*, 14 Şubat 1941, s.2; *İkdam*, 14 Şubat 1941, s.1-4.

³⁹ *İkdam*, 25 İcincikanun 1941, s.5.

çözüm olarak çocuğu düşürmeyi düşündü fakat kürtajdan sonra fenalaşan Katina Ortaköy Şifa Hastanesi'ne kaldırıldı ve kurtarılamayarak öldü. Katina'nın bedeni üzerinde yapılan otopsi ile ilgili raporun da gebeliğin kürtaj nedeniyle sonlandırılıp ölümün de bu nedenle olduğunu doğrulaması üzerine Doktor Hüdaverdi tutuklandı.⁴⁰

A.1.3. Sağlık Hizmetinde Bulunup Çocuk Düşürten Kimseler

1926 tarihli 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 471 numaralı maddesine göre, çocuk düşürmek için yol gösteren kimse toplum sağlığı hizmetinde bulunan bir kişi ise cezası altında bir oranında artırılacaktı.⁴¹ 472 numaralı maddeye göre de kendisinin, karısının, annesinin, evlatlığının ya da kız kardeşinin namusunu kurtarmak amacıyla bu cürmü işleyenlerin cezası üçte bir oranından üçte ikiye kadar indirilir fakat ağır hapse dönüştürülürdü.⁴² Fakat bu makale çerçevesinde incelenen döneme ait gazete örneklerinde bu yasalarla ilişkili suç örneklerine rastlanmamıştır.

Haberlerden takip edildiği kadarıyla çocuk düşürme veya düşürtme suçunda meşru gayrimeşru ayrımı bulunmuyor. Çocuk düşürtme veya düşürtme suçunun nedenleri fakirlikten başlayarak babanın ya da babanın ailesinin istememesine veya annenin evlilik içi istenmeyen gebelik yaşamasından gayri meşru gebe kalınmasına kadar geniş bir yelpazeye yayılmaktadır. Bazı haberlerde kadın kocasından onay alarak gebeliğini sonlandırırken bazı haberlere göre kocasının haberi olmadan ve hatta kocasına rağmen buna teşebbüs etmektedir. Kimi zaman da koca karısına baskı ve şiddet uygulayarak gebeliğin sonlandırılmasına çalışmakta veya sonlandırılmasını sağlamaktadır.

A.2. Sakat Bırakma ve Ölümüne Sebebiyet Verme Suçu

Çocuk düşürme suçu ile ilişkili diğer suç da çocuk düşüren kadının sakatlanmasına neden olma ya da ölümüne sebebiyet verme suçudur ve 1926 tarihli 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Kasten Çocuk Düşürmek ve Düşürtmek" başlığı altında bulunan 469 numaralı madde ile tanımlanmıştır. Buna göre bir kadının rızası olsa bile ona araç sağlayarak çocuğunu düşürmesine aracılık eden kimse, kadının kullanılan araç nedeniyle vefatına neden olursa dört seneden yedi seneye kadar mahkûmiyet cezası alırdı. Kadının rıza gösterdiğinden daha tehlikeli bir araç kullanılarak ölmesi durumunda cezası beş seneden on seneye kadar ağır hapis cezası idi. Bununla ilgili bir haber Nigâr adlı bir ebenin, bebeğini düşürmek isteyen bir kadının ölümüne sebebiyet vermesi ile ilgiliydi.⁴³ Sürpik adındaki gebe bir kadının merdivenden düştüğü ve bunun etkisiyle kan kaybetmeye başladığı söylenerek müdahale etmesi için ailesi, Ebe Nigâr'ı yardıma çağırılmışlardı. Sürpik'in merdivenden bebeğini düşürmek için bilerek mi düştüğü ile ilgili bir bilgi bulunmuyor fakat istenmeyen gebeliklerde gebe kadınların yüksek bir yerden kendilerini atarak çocuğu düşürmeye çalışmaları bilinen bir olgudur. Habere göre; Ebe Nigâr çağırılması

⁴⁰ İkdâm, 22 Şubat 1941, s.1-4.

⁴¹ 1926 tarihli 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 471 numaralı maddesi: "Yukarıdaki maddelerde yazılan işlerden birini yapan kimse sıhhati amme namına nizam altına alınmış sanat veya meslek ashabından olup ta çocuk düşürtmeğe mahsus çare ve vasıtaları öğretmek veya kullanmak suretile bu fiili vukua getirmiş ve bundan kadının ölümü hâsıl olmuşsa hakkında mezkûr maddelerde yazılı olan ceza altında bir miktarı çoğaltılır." Resmî Gazete, 13 Mart 1926, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/320.pdf> (Erişim Tarihi: 1.05.2024), Sayı: 320, s.1126.

⁴² 1926 tarihli 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 472 numaralı maddesi: "Kendisinin veya karısının veya anasının veya evlatlığının veya kız kardeşinin namusunu kurtarmak için çocuk düşüren veya düşürtenler hakkında yukarıda yazılı cezalar üçte birden üçte ikiye kadar indirilir ve ağır hapis cezası hapse çevrilir." Resmî Gazete, 13 Mart 1926, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/320.pdf> (Erişim Tarihi: 1.05.2024), Sayı: 320, s.1126.

⁴³ Cumhuriyet, 2 İkincikanun 1935, s.2.

Erken Cumhuriyet Döneminde Kürtaj Yasağı İle İlişkili Suçlar ve Basındaki Yansımaları (1929-1943)

üzerine geldiğinde Sürpik'in kocası ona, bebek için “*düşür gitsin*” dedi ve karısı Sürpik de buna razı oldu. Ebe Nigâr da iki saat uğraşmasına rağmen çocuğu düşüremeyip üstüne üstlük çocuğun bedenini yaralayarak bağırsaklarını delince, telaşa düşerek “*bu benim işim değil; doktor lazımdır, çabuk hastaneye götürün*” diyerek Sürpik'i o halde bırakıp gitti. Bu ithamla yargılanan Ebe Nigar'a dört yıl hapis cezası verildi ve cezası tamamlandıktan sonra da bir yıl ebelik yapmaması kararlaştırıldı.

A.2.1. Şiddet Kullanarak Sakat Bırakma ve Ölüme Sebebiyet

1926 tarihli 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 470 numaralı maddesine göre rızası olmadığı halde gebeliğini bilerek ilaçla, bir araçla ya da şiddet uygulayarak çocuğunu düşürmesine ve ölümüne neden olanlar onbeş seneden az olmamak kaydı ile ağır hapis cezasına çarptırılacaktı. Bu suçu işleyen kişi kadının kocası ise cezası altıda bir oranında artırılacaktı. 1936 yılında 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda 3038 sayılı kanun ile yapılan değişiklik çerçevesinde; 468 sayılı maddeye göre, rızası olmadığı halde bir kadının çocuğunu düşürmek suretiyle ölümüne neden olan kimse on iki seneden yirmi seneye kadar ağır hapis cezası ile yargılanacaktı. Eğer kadının fiziksel bir sakatlık yaşaması söz konusu olursa on seneden on beş seneye kadar ağır hapis cezası söz konusu olacaktı. On dört yaşından küçük veya idrak kabiliyetinden yoksun bir kadın veya tehdit, şiddet ve telkin yollu zorla rızası alınan bir kadın yaşamını yitirirse sorumlular beş seneden on iki seneye kadar ağır hapis cezası ile yargılanacaktı fakat kadının sakatlanması halinde cezası üç seneden sekiz seneye kadar ağır hapis cezası olacaktı.

Gazetelere yansıyan ve bu madde ile ilgili bir haber karısına uyguladığı şiddet nedeniyle bebeğini düşürmesine neden olan Bahattin Bey'in Ağırceza Mahkemesi'nde yargılanması hakkında bilgi veriyordu.⁴⁴ Şişli'de Meşrutiyet Mahallesi'nde yaşayan Bahattin Bey, bir gün gebe olan eşi Rabia Hanım ile kavga etmiş, eşini dövmüş ve bebeğini düşürmesine neden olmuştu. Herhalde Ebe Hatice Hanım da Rabia Hanım'ın düşen çocuğunu rahminden temizlediği halde olayı haber vermemesi nedeniyle davada adı geçmektedir fakat akıbeti hakkında bilgi verilmemektedir. Bahattin Bey'in düşen çocuğu boş bir kuyuya gömmesine rağmen olay kulaktan kulağa yayıldıktan sonra savcılık olay hakkında soruşturma başlattı. Mahkemeye Bahattin Bey ve eşi Rabia Hanım birlikte ölüme sebebiyet vermekten çıkarılmışsa da şahitlerin dinlenmesi neticesinde Bahattin Bey'in tutuklanmasına karar verildi. Başka bir habere göre; Galata'da Karabaş Mahallesi'nde Dereboyu'nda yaşamakta olan Ferhunde Hanım, Sabri ve Zeki adındaki iki kişi tarafından dövülerek sekiz aylık bebeğini düşürmüştü ve Haseki Hastanesi'ne kaldırılmıştı. Bunun üzerine savcılık, Sabri ile Zeki'yi tutuklatarak soruşturmaya başlattı.⁴⁵ Benzer bir haber Çorapkapı Mirali Mahallesi'nde Hasan, Merih ve Emin adlı üç kişinin gebe olduğunu bildikleri halde Fatma adlı bir kadını dövmeleriyle ilgiliydi.⁴⁶ Sancıları nedeniyle çocuğunu düşüreceğini düşünen Fatma, kocası Hüseyin ile Memleket Hastanesi'ne gitti ve tedavi edilerek taburcu oldu. Buna rağmen birkaç gün sonra, ikiz oldukları bebeklerini düşüren Fatma ve kocası, bundan Hasan, Merih ve Emin'i sorumlu tutarak bir soruşturma açılmasını sağladı. Anadolu gazetesi sütunlarına da şiddet yoluyla çocuk düşürmeye sebebiyet verme konulu iki olay yansımıştı.⁴⁷ İlk olay, Melahat adlı bir kadının Karaman Sokağı'nda 30 numaralı evde Hayriye adlı bir kadını döverek üç aylık bebeğini düşürmesine neden olması haberi idi. Ağırceza'da görülen mahkemede, Hayriye'nin şiddet gördüğü ve bu nedenle çocuğunu düşürdüğüne dair

⁴⁴ *Cumhuriyet*, 7 Nisan 1937, s.2.

⁴⁵ *Akşam*, 20 Nisan 1937, s.3.

⁴⁶ *Anadolu*, 6 Kanunusani 1937, s.4.

⁴⁷ *Anadolu*, 3 Haziran 1937, s.4.

raporu veren İzmir eski adli tabibi Muhib Nureddin Bey'e göre; düşen çocuğu görmediği için ruşeym⁴⁸ mi yoksa cenin mi olduğunu anlaması imkânsızdı fakat Hayriye'nin rahmindeki ve vücudundaki izlere bakıldığında dayak yemesi nedeniyle çocuğunu düşürdüğü belliydi. Buna göre, Melahat'ın suçu sabit olduğundan cezalandırılması gerekmekteydi. Diğer haber de Selvilimescitte Ayan Sokağı'nda geçen benzer bir olaydı. Abidin kızı Fatma'yı döverek çocuğunun düşmesine neden olan henüz orta mektep öğrencisi olan Emin ve Hasan kardeşler, Fatma'nın kaynanasının teşvikiyle Fatma'yı evinde dövmüşlerdi. Bu dayak neticesinde Fatma'dan kan boşandı ve bu hal, çocuk düşene kadar iki ay daha devam etti. Mahkeme, düşüğe neden olan kanamanın Fatma'nın dövülmesi ile ilişkili olup olmadığının tetkiki için ertelendi. Karısını döverek çocuğunu düşürmesine neden olan Mehmet Ali'nin haberi de gündemde yer aldı.⁴⁹ Davası ağır ceza mahkemesinde görülen Mehmet Ali, karısını sık sık döven bir adamdı ve yine birgün, gebe olduğunu da bildiği halde eşi Nedime'yi dövdükten sonra bebeğin düşmesine neden olduğu iddiasıyla mahkemeye çıkarıldı. Mehmet Ali'nin iddiayı reddetmesine rağmen şahitlerden 16 yaşındaki Nadide, Mehmet Ali'nin eşi Nedime'nin böğrüne yumruklar vurduğu, kadını şiddetli bir şekilde dövdüğü ve sonunda da Nedime'nin başına mangal fırlattığı yönünde ifade verdi. Bu olayın üzerine Nedime rahatsızlanmıştı ve bir haftaya kalmadan da çocuğunu düşürmüştü. Başka bir haber de İkinci Ağırceza Mahkemesi'nde görülen bir davadan bahsetmektedir. Pavli oğlu Abdullah'ın beyanına göre iki aylık gebe olan karısı Fatma bebeğini düşürmek için Marika adlı bir kadının aracılığıyla Doktor Vasil'e gitmişti ve çocuğunu düşürmüştü. Fakat Fatma akşam eve döndüğünde fenalaşarak Haseki Hastanesi'ne kaldırıldı ve ertesi gün de vefat etti. Kocası Abdullah da bundan Doktor Vasil'i sorumlu tutup 3 bin liralık tazminat davası açtı. Doktor Vasil ise bahsedilen doktorun kendisi olmadığını, Marika'nın da teyid etmesiyle savunmaktaydı.⁵⁰

A.2.2. Sağlık Hizmetinde Bulunup Sakatlama ve Ölüme Sebebiyet

1926 tarihli 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 471 numaralı maddesine göre toplum sağlığı hizmetinde bulunan bir kişi çocuk düşürmek için yol göstermişse ve bu nedenle çocuk düşürme eylemi kadının ölümü ile sonuçlanmışsa cezası altıda bir oranında artırılacaktı. Bu maddeyi ilgilendiren bir olayı aktaran haber şöyleydi:⁵¹ Gedikpaşa'da 15 numaralı evde yaşayan Madam Mannik, gebe kaldığı bebeği düşürmek için Doktor Artin Efendi'ye başvurdu ve ondan temin ettiği ilacı kullanarak çocuğu düşürüp sonrasında da vefat edince, kürtajı gerçekleştiren Artin Efendi hakkında da savcılık bir soruşturma başlattı. Aktrist Nimet Hanım'ın kürtaj nedeniyle vefatı haberi de gündeme gelmişti.⁵² Annesi Roza Hanım'ın beyanına göre asıl adı Agavni olduğu halde Müslüman olan Mustafa Efendi ile evlenince adını değiştiren Nimet Hanım, 29 yaşındaydı ve 7 yaşında da bir çocuğu bulunuyordu. Anadolu'da kumpanyalarda gezen Nimet Hanım gebeliğinin dördüncü ayındayken İstanbul'a gelmişti ve çocuğu düşürmek istiyordu. Bunun için Galata'da Mandra Sokağı'ndaki İhsan Paşa Apartmanı'nda oturan Sivasti Kiryakiçe adlı bir kabileden⁵³ yardım istedi. Sivasti Kiryakiçe'nin, yarım saat içerisinde iyi olacağını vaat ederek Nimet Hanım'a içirdiği ilaç onun büyük bir sancı yaşamasına neden oldu. Nimet Hanım, eşi Mustafa Efendi tarafından Haseki Nisa Hastanesi'ne kaldırıldı fakat birkaç saat

⁴⁸ Doktor Muhib Nureddin Bey ruşeym ile cenin arasındaki farklı şöyle açıklıyor: "*Rüşeym henüz kalb ve adalâti teşekkül etmemiş, cenin ise her uzvu teşekkül etmiş, hayata kavuşmuş çocuk demektir.*"

⁴⁹ *Akşam*, 24 Kanunuevvel 1938, s.3.

⁵⁰ *İkdam*, 10 Nisan 1940, s.2.

⁵¹ *Milliyet*, 8 Eylül 1929, s.3.

⁵² *Milliyet*, 3 Kanunuevvel 1930, s.3.

⁵³ Kabile = Kadın Ebe

sonra içtiği ilacın tesiriyle vefat etti. Sütuna taşınan başka bir haber de hamli⁵⁴ alırken kadının ölmesine sebebiyet veren doktor ile ilgiliydi. Beyoğlu'nda Kabristan Sokağı'nda Zarika Apartmanı'nda 6 numaralı evde yaşayan İbrahim Bey, karısı Madam Mari'nin karnındaki bebeği aldirmek için Doktor İstavraki Leontiyadis Efendi'ye gitmişlerdi. Fakat Madam Mari'nin karnındaki bebeğin alınmasıyla vefat etmesi üzerine İbrahim Bey derhal savcılığa şikâyetle bulundu ve doktor hakkında yapılacak soruşturma için Madam Mari'nin bedeni mezardan çıkarılarak incelemeye başlandı.⁵⁵ Soruşturma sürecinde Doktor İstavraki; çocuk düşürmek, bunu yaparken ölüme sebebiyet vermek ve hadiseyi hükümete bildirmemek suçlarıyla itham edilmekteydi. Fakat adli tabibin raporu, Madam Mari'nin gebe iken ağır bir grip hastalığı geçirmesi nedeniyle çocuğunu düşürdüğü yönündeydi. Mahkeme İstavraki Bey ile olaya dahil olan Doktor Bahar Efendi'nin beraatlarına karar verdi.⁵⁶ Benzer bir olayı aktaran habere göre; Beyoğlu'nda Kabristan sokakta yaşayan ama vefatı nedeniyle defnedilen Madam Olga'nın, çocuk düşürdüğü için öldüğü yönündeki bir ihbar nedeniyle mezarı açılarak cesedine otopsi gerçekleştirilmişti. Madam Olga'nın çocuk düşürdüğünün anlaşılması üzerine kız kardeşi ile doktorları olan İstavraki Lioniyadis Efendi, savcılık tarafından sorgulandılar.⁵⁷ Halihazırdaki kanun maddesiyle tezat içerir gibi görünen habere göre⁵⁸ Muazzez ve Müyesser adlı iki kadın, gebe olduğunu bildikleri halde Emine Hanım'ı dövmüşler ve bebeğini düşürmesine neden olmuşlardı. Mahkemede dinlenen Atiye, Baise, Güzel ve Advie hanımlar da kavgaya Emine Hanım'ın sebep olduğunu beyan ettiler ve bunun üzerine Savcı Muhlis Bey, suçluların çocuk düşürmeye sebep olmaktan beraatlarını, dayak atmaktan ise cezalandırılmalarını talep etti. Hakimler heyeti de iki kadının çocuk düşürmeye sebebiyetten beraatlarına hüküm kılarken dayak atmaktan da birer lira para cezasına çarptırılmışlar fakat kadınların ahlaki olgunlukları dikkate alınarak cezaları ertelendi. Haberde, mahkemenin neden çocuk düşürmeye sebebiyet vermelerine rağmen sanıklar hakkında beraat kararı verdiği ile ilgili bir bilgi bulunmuyor. Başka bir haber de bir doktorun yine kürtaj yaparken ölüme sebebiyet vermesiyle ilgiliydi.⁵⁹ Emirgan'da Safraf Sokağı'nda ikamet eden on dokuz yaşındaki Marika adlı kadın Beyoğlu'nda kürtaj yaptırırken rahatsızlandığı için Sen Jorj Hastanesi'ne kaldırılmış fakat burada vefat etmişti. Kürtajı yaptığı tespit edilen Doktor Aleksandr, daha önceden tanımadığı Marika'nın kendi hastalarından Jülyana adlı bir kadın tarafından ağır hasta şekilde kendisine getirildiğini beyan etti. Ona göre, çocuğunu kendi kendine düşürmek için kinin gibi çeşitli ilaçlar alan Marika kendi kendine ameliyat yapmaya çalışırken kan kaybetmeye başladığı için kendisine getirildi fakat doktor da hiç müdahalede bulunmadan Marika'yı doğrudan Haseki Hastanesi'ne göndermişti. Orada dört gün kaldıktan sonra taburcu olan Marika evinde tekrar rahatsızlanınca bu sefer Sen Jorj Hastanesi'ne yatırılmış fakat bu sefer orada vefat etmişti.

A.2.3. Araç ve İlaç Temin Ederek Sakatlama ve Ölüme Sebebiyet

1930 yılında kabul edilen 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu evliliği kamusal bir yapı kabul etti ve 152. maddesi ile düşüğe neden olabilecek ya da gebeliği engelleyebilecek

⁵⁴ Haml = Karındaki (taşınan) Bebek, Cenin

⁵⁵ *Milliyet*, 4 Teşrinisani 1931, s.3.

⁵⁶ *Milliyet*, 14 Mart 1932, s.3.

⁵⁷ *Cumhuriyet*, 19 Teşrinisani 1931, s.2.

⁵⁸ *Cumhuriyet*, 7 Mayıs 1933, s.2.

⁵⁹ *Akşam*, 12 Teşrinievvel 1941, s.3.

her türlü aracın ve ilacın satışı yasaklandı.⁶⁰ 1936 tarihli 3038 sayılı kanunun 470 sayılı maddesine göre; bir kadının bebeğini düşürmesi için araç temin edip fiilen müdahalede bulunurken kadının ölmesine veya sakatlanmasına neden olan kişi, 8/6/1933 tarih ve 2275 sayılı kanunun 456 numaralı maddesi gereğince, bir kişinin yirmi gün boyunca organlarından birini kullanamayacak şekilde sakatlaması veya akli ve bedeni dengesini bozması ya da gebe kadının çocuğunun vaktinden çok erken doğmasına neden olması nedeniyle bir seneden beş seneye kadar hapis ile cezalandırılacaktır. Fakat sakatlanma veya akli dengenin kaybı kalıcı bir şekilde gerçekleşmiş, kadının çocuk yapma kabiliyeti zarar görmüş, çehresinin kalıcı bir şekilde değişmesine neden olmuş veya bebeği düşürmesine neden olmuşsa cezası üç seneden on seneye kadar ağır hapis cezası olacaktır.⁶¹ 3038 sayılı kanunun 471 sayılı maddesi gereğince de rıza göstererek bile olsa kendi üzerinde bazı eylemler gerçekleştirerek üreme yeteneğinin yok olmasına neden olan ve bu eylemi gerçekleştiren kimseler altı aydan iki yola kadar hapis ve yüz liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılacaklardır. 472 sayılı maddeye göre bu eylemleri gerçekleştiren kişi kendisinin veya bir akrabasının şerefini ve namusunu kurtarmak amacıyla gerçekleştirmişse alacağı ceza yarından üçte ikiye kadar indirilecektir.⁶²

Dönemin göze çarpan haberlerinden de anlaşıldığı kadarıyla çocuk düşürmek amacıyla kullanılan ve eğitimsiz ebeler ya da yaşlı kadınlar tarafından tavsiye edilen ve “ilaç” denilen genelde tehlikeli veya en iyi ihtimalle yararsız geleneksel karışımların ölümüne ya da yaralanmaya neden olabileceği bilinse bile istenmeyen gebeliğini sonlandırmak isteyen ya da başka bir ifade ile kendi doğurganlığı üzerinde kontrol sahibi olmak isteyen kadınlar tarafından yine de kullanılmaktaydı. Örneğin bu nedenle ölü bulunmuş bir kadın ile ilgili habere göre;⁶³ Karaman’a bağlı Kızılkaya köyünde bulunan 28 yaşlarındaki bir kadına ait cesette yapılan incelemelere göre kadın, çocuk düşürmek için kullandığı muzır ilaçlar nedeniyle ölmüştü. Bu ve benzeri olaylar yüzünden çocuk düşürme ve ölümüne sebebiyet verme suçu ile ilgili yasalar, çocuk düşürmeye teşvik edenleri ve kimselere çocuğunu düşürmeye yarayan araç veya ilaç temin edenleri de kapsamaktaydı. Daha önce Akşam gazetesinin 3 Eylül 1938 tarihli nüshasında geçtiği bahsedilen ve Hanife’ye çocuğu düşürmesi için verdiği ilaçla ölümüne neden olan Ebe Hatice’nin verdiği ilaç geleneksel bir niteliğe sahipti, tehlikeliydi ve üstelik iki kere uygulamıştı. Ebe Hatice, ilkin yanmış bir çıranın ucuna sigara ağızlığından alınan nikotin bulaştırarak Hanife’nin bunu doğum

⁶⁰ 1930 tarihli 1593 sayılı Umumi Hıfzısıhha Kanunu’nun 152 numaralı maddesi: “İlkaha mâni veya çocuk düşürmeğe vasıta olup Sihat ve İçtimai Muavenet Vekaletince tayin olunacak alât ve levazımın ithal ve satışı memnudur. Bunların tababette müstamel envai Sihat ve İçtimai Muavenet Vekaletinin tayin edeceği şartlar dairesinde ithal edilir ve eczanelerde reçete ile satılır.”

Resmî Gazete, Umumi Hıfzısıhha Kanunu, 6 Mayıs 1930, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1489.pdf> (Erişim Tarihi: 1.05.2024), Sayı: 1489, s.8902.

⁶¹ 1936 tarihli Türk ceza kanununun bazı maddelerini değiştiren 3038 sayılı kanunun 470 numaralı maddesi: “Gebe sanılan bir kadına çocuk düşürmek için vasıtalar tedarik eden veya bu kadın üzerinde bu maksatla bazı fiillerde bulunan kimsenin fiili kadının ölümüne veya bedenî bir zarar sebep olmuş ise fail 452 ve 456ncı maddeler hükümlerine göre cezalandırılır. Fil kadının rızası ile işlenmiş ise verilecek cezanın üçte biri indirilir.”

Resmî Gazete, Türk ceza kanununun bazı maddelerini değiştiren kanun, 23 Haziran 1936, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/3337.pdf> (Erişim Tarihi: 1.05.2024), Sayı: 3337, s.6719.

⁶² 1936 tarihli Türk ceza kanununun bazı maddelerini değiştiren 3038 sayılı kanunun 472 numaralı maddesi: “471nci madde dışında bu fasılda yazılı olan fiiller kendisinin veya akrabasının şeref ve namusunu kurtarmak için işlenmiş ise verilecek ceza yarından üçte ikiye kadar indirilir.”

468nci maddenin birinci, ikinci, üçüncü ve beşinci ve altıncı fıkralarıyla 469ncü maddenin ikinci fıkrası ve 470nci maddede ve 471nci maddenin birinci ve ikinci fıkralarında yazılı cürümlerin faili tababet ve şubabı mensubu ise verilecek ceza üçte birden eksik olmamak üzere artırılır.”

Resmî Gazete, Türk ceza kanununun bazı maddelerini değiştiren kanun, 23 Haziran 1936, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/3337.pdf> (Erişim Tarihi: 1.05.2024), Sayı: 3337, s.6719.

⁶³ Açık Söz, 21 İnkıcanun 1937, s.5.

kanalına yerleştirmesini sağladı. Ancak Hanife bu çıra ile yaralandı ve kan kaybetmeye başladı. Bu defa Ebe Hatice, beygir gübresi ile peyniri karıştırıp, Hanife'nin bu ilaçtan korktuğunu ve öleceğini düşündüğünü söylemesine rağmen onu, ilacı doğum kanalına yerleştirmesine ikna etti. Bu defa Hanife bu uygulamanın sonucunda sancılandı ve yaşamını yitirdi. Dolayısıyla Ebe Hatice, Hanife'yi rıza gösterdiğinden daha tehlikeli bir ilacı kullanmaya ikna ederek ölümüne sebebiyet vermekten de suçlanmaktaydı. Diğer yandan Hanife'nin yaralandığı halde ve ölme ihtimalinin olduğunu bile bile gebeliğini sonlandırma çabasına girmesi de önemlidir. Gebeliğine yabancılaştığı kabul edilmesi gereken Hanife'nin doğurmak istemediği halde, kürtaj yasağı nedeniyle yaşamını tehlikeye atan güvensiz kürtaja başvurması kadının, kendi bedeni üzerinde söz sahibi olabilmek için çabası ile ilişkili kabul edilmelidir. Buna benzer bir olay İstanbul'da Şehremini'de yaşanmıştı. Uzunyusuf Mahallesi'nde Karabaş Sokak'ta 17 numaralı evde yaşayan 22 yaşındaki Hayriye adlı bir kadın, misafirliğe gittiği Muratpaşa sokak 12 numaralı evde gayrimeşru çocuğunu düşürmek için içeriği bilinmeyen bir ilaç içmiş ve sonrasında da zehirlenerek ölmüştü.⁶⁴ Kasımpaşa'da Dörtkuyu'da Dereboyu Caddesi'nde oturan Ahmet Ağanın eşi Fatma Hanım'ın çocuğunu düşürmek için aldığı benzer bir ilaç nedeniyle ölmüştü.⁶⁵ Yine düşük yapmak için ilaç kullanan bir kadından bahseden habere 9 Nisan 1932 tarihli Milliyet gazetesinde yer verilmektedir.⁶⁶ Çocuğunu düşürmek için adı bilinmeyen bir kadından ilaç alan İstanbul'da Bayram Sokağı'nda yaşayan Elizabet adlı bir kadın, aldığı ilacın tesiriyle ifade veremeyecek kadar fenalaşarak hastaneye kaldırılmıştı.

3038 sayılı kanununun 470 sayılı maddesine ilişkin bir olayın aktarıldığı habere göre;⁶⁷ Beyoğlu'nda oturan Despina adında genç bir kadın bebeğini düşürdüktan sonra ölmüş ve defnedilmişti. Fakat daha sonra Despina'nın ilaç içerek kürtaj yaptırdığı ve bu nedenle de öldüğü ihbarı üzerine, mezarı açılarak cesedine otopsi yapıldı. Otopsi sonucuna ve savcı yardımcılarının Ziya Bey'in sürdürdüğü soruşturma ile anlaşıldığına göre Despina'ya, Araksi adında bir kadın tarafından ilaç verilerek çocuk düşürtülmüştü ve ardından Despina dayanamayarak vefat etmişti. Habere göre Araksi derhal yakalanıp hakkında soruşturmaya başlandı.

Kimi zaman, tek çareyi çocuk düşürmek olarak gören ve temin ettiği ilaç nedeniyle yaşamını yitiren kadınların bu ilacı nereden temin ettiğinin belirlenemediği de olmaktadır. Bazen başkası tarafından önerilen ilacı kendi üzerinde uygulayan kadınların ilacı temin ettikleri kişinin kimliğini açıklamama eğiliminde oldukları görülmektedir.

B. Kürtaj Yasağı ile İlişkili Olabilecek Suçlar

Çocuk terk etme (*child abandonment*) ve bebek cinayeti (*neonatisit, infanticit, filisit*) suçlarının oldukça çeşitli nedenleri bulunmaktadır ve bu nedenleri sınıflandırmak da güçtür.⁶⁸ Yine de bütün sınıflandırma çalışmalarında kürtaj yasağı, çocuk terk etme ve bebek cinayeti⁶⁹ suçlarında bir etken olarak yer almıştır.⁷⁰ Buna rağmen kürtaj yasağı nedeniyle gebeliğine son veremeyen ve doğum yaptığı bebeği katleden veya terk eden

⁶⁴ *İkdam*, 15 Birinciteşrin 1941, s.1

⁶⁵ *Milliyet*, 22 Kanunusani 1931, s.5.

⁶⁶ *Milliyet*, 9 Nisan 1932, s.3.

⁶⁷ *Akşam*, 2 Mayıs 1942, s.3.

⁶⁸ Salih Murat Eke, "Tarihsel Gelişimi Açısından Çocuklarını Öldüren Anneler: Bir Derleme Çalışması", *Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 3, No 6, Yıl 20024, ss.58-60.

⁶⁹ Laura J. Millet, M.D., "Denial of Pregnancy", *Infanticide: Psychosocial and Legal Perspectives on Mothers Who Kill*, (Edited by Margaret G. Spinelli, M.D.), American Psychiatric Publishing, Inc., 2005, s.89.

⁷⁰ *A.g.m.*, s.89.

kimsenin durumu, hukuken kürtaj yasağından bağımsız olarak ele alınır. Zira kürtaj, halihazırdan gebeliğin sonlandırılmaması ile ilişkili bir yasaktır ve bu yasak, bir kadının doğan bebeğine karşı oluşan yükümlülüklerini ve sorumluluklarını ortadan kaldırmaz.

B.1. Çocuk Terk Etme (*Child Abandonment*) Suçu

Çocuk terk etme suçu da yenidoğan cinayetlerine benzer nedenlere sahiptir. Bebek genelde ölüme terk edilmektedir ya da başkaları tarafından bulunabileceği bir yere bırakılmaktadır. Terk suçunu işleyenlerin bebeği, çöplük gibi sağlık açısından oldukça riskli ve etçil hayvanlar tarafından yenilebileceği yerlere canlı olarak bırakmaları, çocuğu öldürmeye kastettiklerini düşündürmektedir. Kimi durumlarda ise bebek, başkaları tarafından kolayca bulunabileceği yere ve üzerinde notlarla terkedilmektedir. Terk suçu, 1926 tarihli 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "*Şahıslara Karşı İşlenen Cürümler*" adlı başlığın dokuzuncu babında "*Çocukları veya kendilerini idareye muktedir olmayanları veya tehlikede bulunanları kendi haline terk etmek cürümleri*" adlı beşinci faslında yer almıştır. Buradaki 473 numaralı maddeye göre sorumluluğu kendisinde bulunan on iki yaşın altındaki bir çocuğu veya akıl ve beden sağlığının bozuk olması dolayısıyla bakıma muhtaç kimseyi kasıtlı olarak kendi başına bırakanlar üç aydan otuz aya kadar hapis ile cezalandırılacaktır. Terk etmek nedeniyle o kişinin bedeninde ve sağlığında büyük bir bozulma yaşanmış ve akli dengesini bozulmuşsa yine buna sebep olan kişinin cezası beş seneye kadar ağır hapis cezası ile karşılaşacaktı. Kişinin yaşamını yitirmesi halinde ise on seneye kadar ağır hapis cezası öngörülmekteydi.⁷¹ 474 numaralı maddeye göre de terkedilen kimsenin insanların bulunmadığı ıssız bir yere terkedilmesi ve yine terkedilen kimsenin, terkeden kişinin meşru ve evlatlık olarak kabullendiği çocuğu olması halinde cezası üçte bir oranında artırılacaktı.⁷²

1926 tarihli 475 numaralı madde, kişinin kendisinin, karısının, anasının, evladının veya kız kardeşinin namusunu kurtarmak kaygısıyla gayrimeşru çocuğu doğumundan beş gün içerisinde terkeden kişinin cezasından altıda bir oranında üçte bir oranına kadar indirimle gidileceğini belirlemiştir.⁷³ Bu maddeye örnek bir olay İzmir'de gerçekleşmişti.⁷⁴ Uşak'ta bir bostanda geceleyin tanımadığı bir adamdan hamile kalan Şerife, doğumdan hemen sonra çocuğunu komşusu olan Hatice ve Şükrü'den de yardım alarak İzmir Halkapınar'da bir duvarın dibine bırakmış ve çocuk burada ölmüştü. Yargılamalarında Şerife ve Hatice,

⁷¹ 1926 tarihli 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 473 numaralı maddesi: "*Her kim muhafazası kendisine ait olan on iki yaşından aşağı bir sabiyi veya müptelâ olduğu akıl veya beden hastalığından dolayı kendisini idare edemeyen bir kimseyi kasten kendi başına terkeder ise üç aydan otuz aya kadar hapse mahkûm olur. Eğer bu terk fiilinden o kimsenin vücudüne veya sıhhatine büyük bir zarar gelmiş veya akli teşevvüğe uğramış ise failin cezası beş seneye ve telef vukua gelmiş ise on seneye kadar ağır haptistir.*"

Resmî Gazete, 13 Mart 1926, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/320.pdf> (Erişim Tarihi: 1.05.2024), Sayı: 320, s.1126.

⁷² 1926 tarihli 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 474 numaralı maddesi: "*Aşağıda gösterilen hallerden biri varsa yukarıki maddede yazılı cezalar üçte bir miktarı çoğaltılır. Bu haller:*

1- *Terkolunan mahallin insandan hali bulunması,*
2- *Bir şahsın kendi meşru evlâdını veya kendinden olduğunu ikrar eylediği çocuğunu veya evlâtlığa kabul ettiği bir çocuğu veya bunların o kimseyi terketmiş olmasıdır.*"

Resmî Gazete, 13 Mart 1926, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/320.pdf> (Erişim Tarihi: 1.05.2024), Sayı: 320, s.1126.

⁷³ 1926 tarihli 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 475 numaralı maddesi: "*Yukarıdaki maddelerde gösterilen terk fiilleri kendisinin veya karısının veya anasının veya evlât ve ahfadının veya kız kardeşinin namusunu kurtarmak için doğumundan henüz beş gün geçmemiş gayrimeşru bir çocuk aleyhinde işlenmiş olursa fail hakkında mezkûr maddelerde yazılı cezalar altında birden üçte bire kadar indirilir.*"

Resmî Gazete, 13 Mart 1926, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/320.pdf> (Erişim Tarihi: 1.05.2024), Sayı: 320, s.1126.

⁷⁴ *Akşam*, 24 Haziran 1939, s.2.

Erken Cumhuriyet Döneminde Kürtaj Yasağı İle İlişkili Suçlar ve Basındaki Yansımaları (1929-1943)

namuslarını kurtarmak için çocuğu bıraktıklarını fakat öleceğini hiç düşünmediklerini belirttiler ve bu yüzden sekizer ay hapis ile cezalandırıldılar. Şükrü ise suçu sabit görülmediğinden beraat etti.

1926 tarihli 476 numaralı madde de yedi yaşından küçük bir çocuğu veya akıl veya beden sağlığı bozuk olduğu halde terk edilmiş ya da ölü, yaralı veya yardıma muhtaç halde bir kimseyi bulup da ait olduğu daireye veya hükümet memurlarına bildirmeyenler için de beş liradan elli liraya kadar ağır para cezası getirmekteydi.⁷⁵ Örneğin, Hafize isminde bir kadın, ismi henüz bilinmeyen birisiyle yaptığı kavga nedeniyle bebeğini düşürmüş fakat ilgili birimlere bildirmeden defnettiği için suçlanarak hakkında soruşturma başlatılmıştı.⁷⁶ Şehremini'nde Lütfipaşa Caddesi'ndeki Sultan Selim medresesinin odasında kalan Arnavud Cemal, diplomasız Ebe Ayşe'nin doğurduğu fakat ölü doğan bebeğini, resmî kurumlara bildirmeden bahçesine gizlice gömmüştü. Fakat daha sonra olay bir haftanın ardından ortaya çıkınca Arnavud Cemal, karısı ve Ebe Ayşe tutuklandılar.⁷⁷

Çocuk terk etme suçlarında, dönemin imkanları nedeniyle olsa gerek, suçu işleyenlerin bilinmemesine ve bulunamamasına çokça rastlanmaktadır. 10 Haziran 1929'da Sultan Selim Camii'nin sahrincına⁷⁸ bırakılan ve kim tarafından bırakıldığı anlaşılamayan bir erkek çocuğunun buraya öleceği düşünülerek bırakıldığı kanaati bulunmaktaydı.⁷⁹ Eyüp'ün Arka Emine Mahallesi'nde yaşanan bir olay oldukça acı bir örnek teşkil ediyordu. Habere göre, bir çoban köpeği ağzında yeni doğmuş bir erkek bebek ile dolaşmaktaydı. Halk bunu farkeder etmez köpeği kovalayarak bebeği bırakmasını sağladıysa da bebek, aldığı ısırik yaraları nedeniyle yarım saat içerisinde yaşamını yitirmişti.⁸⁰

Dönem haberlerine göre metruk çocuklar sağlıklı bir şekilde bulunursa Darülaceze'ye gönderilmektedir. Bu çocukları kimlerin bıraktığı ile ilgili soruşturmalar ya sonuç vermemekte ya da soruşturma basın tarafından takip edilmemektedir. Örneğin, canlı olarak bulunup Darülaceze'ye gönderilen bir bebeğin kundağında bulunan kâğıt, bu erkek çocuğun Müslüman olduğunu vurgulamaktaydı.⁸¹ Beyoğlu'nda Bostanbaşı'nda şoför Ali Efendi'nin kapsının önüne bırakılan birkaç aylık kız çocuğu⁸²; Dolmabahçe garhanesinin duvarının dibine bırakılan üç haftalık bir kız çocuğu⁸³; Bostanbaşı'nda Defterdar Yokuşu'nda yer alan 22 numaralı evin basamağında bulunan 15 günlük kız çocuğu⁸⁴ da metruk halde bulunup Darülaceze'ye gönderilen bebeklerdir. Üsküdar'da Ağahamamı mezarlığına bırakılan üç günlük erkek çocuk ise Zeynep Kâmil Hastanesi'ne yatırılmıştı.⁸⁵

⁷⁵ 1926 tarihli 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun 476 numaralı maddesi: "Bir kimse yedi yaşından aşağı bir sabiyi veya müptelâ olduğu akıl veya beden hastalığından dolayı kendini idare edemeyen bir kimseyi terkedilmiş bulup da derhal ait olduğu daireye veya Hükümet memurlarına malûmat vermekte ihmal ederse beş liradan elli liraya kadar ağır cezayı nakdî ile cezalandırılır.

Bir mecruha veya sair tehlikede bulunan bir kimseye yahut ölü veya ölüye benzer bir cesede tesadüf edip de mümkün olan yardımı yapmakta veya derhal ait olduğu daireye veya Hükümet memurlarına malûmat vermekte ihmal eden kimse hakkında dahi aynı ceza tertip olunur."

Resmî Gazete, 13 Mart 1926, <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/320.pdf> (Erişim Tarihi: 1.05.2024), Sayı: 320, s.1126.

⁷⁶ İkdâm, 11 Mart 1929, s.2.

⁷⁷ Akşam, 22 Kanunusani 1935, s.3.

⁷⁸ Sahrinc = Sarnıç

⁷⁹ Cumhuriyet, 11 Haziran 1929, s.4

⁸⁰ Milliyet, 2 Mart 1930, s.3

⁸¹ Milliyet, 13 Teşrinievvel 1930, s.3.

⁸² Milliyet, 20 Mart 1932, s.3.

⁸³ Milliyet, 16 Mayıs 1932, s.3.

⁸⁴ Milliyet, 16 Haziran 1932, s.3.

⁸⁵ Cumhuriyet, 10 Mart 1934, s.2.

Annesi tespit edilebilen bir metruk çocuk vakası da sütunlara yansımıştır. Kasımpaşa civarında beze sarılı bir şekilde boş bir arsaya bırakıldığı halde canlı olarak bulunan yeni doğmuş bir bebek zabita tarafından Darülaceze'ye teslim edilmişti. Bu çocuk hakkında başlatılan soruşturma sonuç verdi ve çocuğun annesinin, o civarda oturan Emine adlı bir kadın olduğu tespit edildi fakat bu sırada bebek, muhtemelen sokağa bırakılmanın neticesinde hastalanması nedeniyle öldü. Emine ise asliye dördüncü ceza mahkemesinde görülen davasının çocuk terk etmek suçu sabit olduğu için dört ay hapse mahkûm edildi fakat çocuğun ölümü ile ilgili bir hüküm verilmedi. Anlaşıldığı kadarıyla mahkeme, çocuğun hastalanmasını terk edilmesiyle ilişkilendirmeyerek bununla ilgili bir ceza takdir etmedi.

B.2. Yenidoğan Cinayeti (*Neonatisit, Infanticit, Filisit*)

Bir kimsenin kendi çocuğunu öldürmesini ifade eden genel bir kavram olan "*Filisit (filicide)*" kavramı neonatisit ve infanticit olmak üzere daha özel alt başlıklarla incelenmektedir. Bu bağlamda "*Infanticit (infanticide)*" kavramı bir günden büyük ve bir yaşından küçük bebeklerin öldürülmesini ifade eder⁸⁶ ve Türkçede "bebek cinayeti" olarak karşılık bulur.⁸⁷ "*Neonatisit (neonaticide)*" kavramı da bir yenidoğanın yaşamının ilk yirmi dört saati içerisinde öldürülmesini ifade eden bir kavram olarak 1970'lerin başında literatüre girmiştir.⁸⁸ Hukuki açıdan ise yenidoğan cinayeti (*neonaticide*), "Bebek Cinayeti (*infanticide*)" olarak ele alınmaktadır⁸⁹.

Bebek cinayetlerinin; bebeğin ebeveynleri tarafından kötü yaşam koşullarına maruz bırakılması (*altuiristic*), ebeveynin cinayeti işlemesine sebep olacak bir psikolojik sorununun olması (*acutely psychotic filicide*), bebeğin daha gebelikten beridir istenmemesi (*unwanted child filicide*), bebeğin çeşitli şekillerde istismara maruz kalması (*accidental filicide*) ve ebeveynlerden birinin diğerinden intikam almak istemesi (*spouse revenge filicide*) gibi çeşitli nedenleri⁹⁰ bulunsa bile sınıflandırılması oldukça güçtür.⁹¹

Kürtaj yasağı ile ilişkisi bakımından yenidoğan cinayeti, genellikle istenmeyen gebeliğini (ister kürtaj yasağı nedeniyle olsun ister geleneksel ya da dini nedenlerle olsun isterse yasal veya yasadışı kürtajın kendisine verebileceği ciddi zararlardan korkması nedeniyle olsun) sonlandırmayan veya sonlandıramayan kadınlar tarafından doğumun hemen ardından işlendiği görülmüştür.⁹² Açıkçası kürtajın yasalarla yasaklandığı bir ortamda, yasadışı yollarla sonlandırma yoluna gidilmediği müddetçe, gebeliğin neden sonlandırılmadığını da anlamak güç değildir. İstenmeyen gebelik yaşayan bir kadın kürtaj yasağı nedeniyle aylarca sürececek gebeliği boyunca hem istemediği bir cenini taşımak zorundadır hem de her gün yaklaşmakta olan ve önünde sonunda yüzleşeceği doğumu görmezden gelme eğilimindedir.⁹³ İstenmeyen gebeliklerle ilişkilendirilen yenidoğan cinayetlerinde, cinayeti işleyen kadınların genellikle psikolojik bir rahatsızlığı yoktur.⁹⁴ Dolayısıyla psikolojik

⁸⁶ Güven Seçkin Kırıcı, Hatice Sonay Yalçın Cömert, Erdal Özer, "Anne-Çocuk Cinayetleri: Medea Kompleksi", *Adli Tıp Bülteni*, (2) 22, 2017, s.130.

⁸⁷ Theresa Porter, Helen Gavin, "Infanticide and Neonaticide: A Review of 40 Years of Research Literature on Incidence and Causes", *Trauma, Violence & Abuse*, 11 (3), s.99.

⁸⁸ Christine Alder, Ken Polk, *Child Victims of Homicide*, Green Giand Press, 2001, s.31.

⁸⁹ *A.g.e.*, s.33.

⁹⁰ Güven Seçkin Kırıcı, Hatice Sonay Yalçın Cömert, Erdal Özer, *a.g.m.*, s.131.

⁹¹ Salih Murat Eke, *a.g.m.*, ss.58-60.

⁹² Theresa Porter, *a.g.m.*, s.99.

⁹³ Michelle Oberman, J.D., M.P.H., "A Brief History of Infanticide and the Law", *Infanticide: Psychosocial and Legal Perspectives on Mothers Who Kill*, (Edited by Margaret G. Spinelli, M.D.), American Psychiatric Publishing, Inc., 2005, s.12.

⁹⁴ Theresa Porter, *a.g.m.*, s.108.

Erken Cumhuriyet Döneminde Kürtaj Yasağı İle İlişkili Suçlar ve Basındaki Yansımaları (1929-1943)

rahatsızlıklar nedeniyle işlenen bebek cinayetleri bir kenara bırakılacak olursa⁹⁵ sağlık hizmetlerindeki yetersizlik, çocuğun bakımının sağlanabileceği uygun ortamın olmaması, aile planlaması veya sosyal destek gibi konular daha etkili olmakla birlikte, yine de yenidoğan cinayetlerini işleyenler genellikle annelerdir ve psikolojik durumları “gebeliğin reddi” ile tanımlanmaktadır.⁹⁶ Bu açıdan bir babanın çocuğunu öldürmesi (*paternal filicide*) ile bir annenin çocuğunu öldürmesi (*maternal filicide*)⁹⁷ tamamen birbirinden farklı olgular olarak ele alınmaktadır.⁹⁸ Babalar genelde kesici-delici aletle ve ateşli silahlarla çocuklarını öldürürken anneler ise suda boğarak ya da boğazlayarak öldürme yoluna gitmektedirler.⁹⁹

Gebeliğini öğrendiği andan itibaren kürtaj yapmak isteyecek durumda olmasına rağmen çevresel baskıya boyun eğerek kürtajdan kaçınan kadınların yenidoğan cinayetine yatkın oldukları bilinmektedir.¹⁰⁰ Bu yüzden nasıl bir etken söz konusu olursa olsun söz konusu bütün etkenler kadının kendi gebeliğini reddetmesine ve en nihayetinde doğacak olan çocuğa yabancılaşmasına neden olmaktadır. Hatta kimi durumlarda gebe kadınların yakın çevreleri ve aileleri de gebeliği inkâr etmektedirler veya görmezden gelmektedirler¹⁰¹ ve bu tavırlarıyla da annenin taşıdığı bebeğe yabancılaşmasını normalleştirmektedirler.¹⁰² Dolayısıyla gebelik ile doğumu birbirinden ayırma ve gebeliği sosyal bir olgu olarak da görmeme eğilimindedirler.¹⁰³ İstenmeyen gebeliğini, öyle ya da böyle sonlandıramayan ya da sonlandırmaya cesaret edemeyen kadın da sonunda yenidoğanın yaşamına son verme eğilimine girebilmektedir ve bu yatkınlıktaki kadınlar da genellikle çocuğun doğumu ve doğum sonrası bakımıyla ilgili herhangi bir hazırlık içerisine de girmemektedir.¹⁰⁴ Öyle ki yapılan araştırmalar doğum kontrolü ve kürtaj yasağı ile yenidoğan cinayetleri arasında, neden-sonuç ilişkisi değil ama yine de belirli bir ilişki olduğunu göstermektedir.¹⁰⁵ Yenidoğan cinayetlerinin yaygınlığı doğum kontrol yöntemlerine ulaşımın kolaylığı ve kürtaj hakkının tanınması gibi koşullarla ters orantılı olduğunu gösteren araştırmalar vardır.¹⁰⁶ Bu olguyla ilişkili olarak da bazı araştırmacılar kürtaj hakkının kazanımını ve kürtaja erişim imkanının yaygınlaşmasını yenidoğan cinayetlerine karşı geçerli bir yöntem olarak görmektedirler.¹⁰⁷ Buna rağmen, İngiltere ve Galler gibi kürtajın yasalaşmasına rağmen yenidoğan cinayetlerinde belirgin bir değişimin olmadığı yerler de bulunmaktadır.¹⁰⁸ Yine de yenidoğan cinayetlerinin; doğum kontrolünün yaygın ve evlat edinmenin kolay olduğu toplumlarda, kadınların kürtaj yaptıkları zaman cezalandırıldıkları toplumlara nazaran

⁹⁵ Yenidoğan cinayetleri ile ilgili örnek vaka incelemeleri için bakınız: Margaret G. Spinelli, M.D., “Neonaticide: A Systematic Investigation of 17 Cases”, *Infanticide: Psychosocial and Legal Perspectives on Mothers Who Kill*, (Edited by Margaret G. Spinelli, M.D.), American Psychiatric Publishing, Inc., 2005, ss.105-118.

⁹⁶ Christine Alder, Ken Polk, *a.g.e.*, s.34.

⁹⁷ Salih Murat Eke, *a.g.m.*, ss.62-67.

⁹⁸ *A.g.m.*, s.57.

⁹⁹ Genel olarak bakınız; Ziyaettin Erdem, Mustafa Çeltek, Behzat Diken, “Boğazlama ile Üç Çocuğunu Öldüren Anne; Maternal Filisid Olgusu”, *Olgularla Adli Tıp ve Adli Bilimler*, Editör: Halis Dokgöz, Özyurt Matbaacılık, 2020, ss.153-157.

¹⁰⁰ Laura J. Millet, M.D., *a.g.b.*, s.89.

¹⁰¹ Natacha Vellut, Jon M. Cook, Anne Tursz, “Analysis of the Relationship Between Neonaticide and Denial of Pregnancy Using Data from Judicial Files”, *Child Abuse & Neglect*, 36 (2012), s.562.

¹⁰² Lita Linzer Schwawrtz, Natalie K. Isser, *Endangered Children: Neonaticide, Infanticide and Filicide*, CRC Press, 2000, s.46.

¹⁰³ Natacha Vellut, Jon M. Cook, Anne Tursz, *a.g.m.*, s.562.

¹⁰⁴ Lita Linzer Schwartz, Natalie K. Isser, *Endangered Children: Neonaticide, Infanticide and Filicide*, CRC Press, 2000, s.47.

¹⁰⁵ Christine Alder, Ken Polk, *a.g.e.*, s.4, 42.

¹⁰⁶ Laura J. Millet, M.D., *a.g.b.*, s.92.

¹⁰⁷ Steven E. Pitt, Erin M. Bale, “Neonaticide, Infanticide, and Filicide: A Review of the Literature”, *Bull Am Acad Psychiatry Law*, Vol. 23, No 3, 1995, s.380.

¹⁰⁸ Michael Craig, “Perinatal Risk Factors for Neonaticide and Infant Homicide Can We Identify Those at Risk?”, *Journal of The Royal Society of Medicine*, Volume 97, February 2004, s.57.

düşük olduğu kaydedilmiştir.¹⁰⁹ Dolayısıyla yenidoğan cinayetlerinde, mevcut yasaların kadın bedeni üzerinde engelleyici nitelikte bir baskı oluşturmasını içermesi bakımından, kürtaj yasağının da etkili olduğu düşünülebilir. Yine de yukarıda bahsedildiği gibi kürtaj yasağının etkili olması durumu, kürtaj yasağının bebek cinayetlerinin nedeni olduğu şeklinde anlaşılmalıdır. Zira kürtaj yasağı, annenin bebeğine karşı olan yükümlülüklerini ortadan kaldıran ve kişiyi cinayeti tek çözüm yolu olarak görmesini sağlayacak suça iten bir yasaklama değildir: Anne karnındaki bebeğin yaşamının sürdürülmesini sağlamak ile ilişkili bir yasaktır.

Medeni durum da yenidoğan cinayetlerinde bir etken olarak kabul edilmektedir. Evlilik dışı birliktelikler neticesinde gebe kalınması ve biyolojik babanın, anne ile evlilik kurmak niyetinde olmaması gibi durumlar da yenidoğan cinayetlerini etkileyen faktörler arasında bulunmaktadır.¹¹⁰ Bu tür cinayetleri işleyenlere çoğunlukla demografik olarak yoksul, ergen ve genç-yetişkin kadınlarda rastlanmaktadır. Bu kadınların, bebekleriyle sağlıklı bağ kuran kadınlara nazaran genellikle daha düşük eğitim seviyesinde oldukları tespit edilmiştir.¹¹¹

Amerika'da yapılan bazı araştırmalara göre yenidoğan cesetlerinin %64'e varan çoğunluğu çöplüklerde veya çöp kutularında, sahil kenarlarında veya terk edilmiş mekanlarda ve kazara bulunmuştur ki, bu vakaların hiçbirinde anne, bebeğinin kayıp olduğu ile ilgili bildirimde bulunmamıştır.¹¹² Erken Cumhuriyet döneminde bu vakalara dair bir istatistik bulunmasa bile aşağıda inceleneceği gibi, gazetelerde çıkan haberlere göre yine yenidoğan cesetleri çoğunlukla sokağa, çöplüklere ve metruk alanlara bırakılmaktadır.

Erken Cumhuriyet dönemi gazetelerinde yenidoğan cinayetleri ile ilgili birçok habere rastlanmaktadır fakat bu haberlerde, yenidoğan cinayetine başvuran kadınların, doğumdan önce kürtaja cesaret edip edemedikleri ya da kürtaja başvurup başvurmadıkları ile ilgili bir bilgi bulunmadığını belirtmek gerekmektedir. Dolayısıyla bu cinayetlerdeki temel etkenin kürtaj yasağı olduğunu söylemek zordur. Kürtaj yasağı, elbette ki kadının doğurduğu bebeğe karşı yükümlülüklerini ortadan kaldıran bir neden değildir. Buna rağmen kürtaj yasağının, istenmeyen gebelik yaşayan kadınları güvenilir olmayan kürtaja sevk eden bir etken olduğunu hatırlamakta fayda vardır. Güvenilir olmayan kürtaj da daha önce verilen haberlerdeki suç örneklerinden de görüleceği üzere kadının sağlığını, üreme sağlığını ve hatta hayatını tehlikeye atmaktadır. Bu yüzden, gebeliğini reddeden ve bebeğine yabancılaşan fakat güvenilir kürtaj hakkına sahip olmayan kadının, bebekten kurtulmak için doğumunu beklemesi, kendisini buna hazırlaması ve hatta bebeği nasıl öldüreceğini planlaması olasıdır. O yüzden kürtaj yasağı ile yenidoğan cinayetleri arasında dolaylı bir ilişki olduğu düşünülebilir. Gazetelerde yer alan haberlere konu olan yenidoğan cinayetlerini işleyen kadınların genellikle tecavüz ya da gayrimeşru ilişki nedeniyle gebe kaldıkları görülüyor. Bu kadınların gebeliklerine, dolayısıyla bebeklerine yabancılaştıkları ve doğuma hazırlanmadıkları anlaşılıyor.

Yenidoğan cinayetiyle ilgili bir habere göre;¹¹³ Safranbolu'lu Fatma isminde bir genç kadın, Aksaray'da Hasan adındaki bir bekleci ile yaşadığı birliktelik nedeniyle gebe kalarak bir çocuk dünyaya getirdi. Doğumun hemen ardından da bebeği canlı canlı bir beze sararak

¹⁰⁹ Laura J. Millet, M.D., *a.g.b.*, s.101.

¹¹⁰ Geoffrey R. McKee, *Why Mother Kill: A Forensic Psychologist's Casebook*, Oxford University Press, 2006, s.14.

¹¹¹ Sara Sablone, Anna Margari, Francesco Introna, Roberto Catanesi, Gabriele Mandarelli, "Denial of pregnancy and neonaticide: A historical overview and case report", *Journal of Forensic Sciences*, 2023;68, s.690.

¹¹² Geoffrey R. McKee, *a.g.e.*, s.11.

¹¹³ *Cumhuriyet*, 4 Teşrinisani 1931, s.2.

Erken Cumhuriyet Döneminde Kürtaj Yasağı İle İlişkili Suçlar ve Basındaki Yansımaları (1929-1943)

evin abdesthanesine attı fakat çocuğun bağırtısını duyanlar hemen çocuğu kurtarsalar da çocuk kısa süre sonra öldü. Mahkeme olay hakkındaki şahitlikleri dinleyerek Fatma'ya beş sene hapis cezası verdi ve Fatma Hanım tıp fakültesindeki tedavisinin ardından Üsküdar Sorgu Hâkimi¹¹⁴ Cemal Bey tarafından tevkif edildi.¹¹⁵

Tecavüz nedeniyle istenmeyen bir gebelik yaşayan ve yenidoğanı öldüren kişiyi konu alan haber de Hatice Hanım ile ilgilidir.¹¹⁶ Bilecik'in Şekerhane köyünde yaşayan ve evvelce Mehmet adında bir muhacirle evlenip boşanmış dul bir kadın olan Hatice Hanım,¹¹⁷ olaydan yedi ya da dokuz ay kadar önce tarlasında arpa biçerken birkaç kişi tarafından tecavüze uğramış ve bu yüzden gebe kalmıştı. Hatice Hanım anlaşıldığı kadarıyla gebeliğini reddetmişti ve doğuma kadar gebeliğini gizledi. Doğum zamanı gelince de çocuğu gizlice doğurdu ve derhal, hatta habere göre diri diri, gömerek öldürdü. Cumhuriyet gazetesinde bu suçun nasıl ortaya çıktığı ile ilgili bir bilgi bulunmuyor fakat Milliyet gazetesi, Hatice Hanım'ın vücudunun şişmanlamış olduğu halde bir günde zayıflamış olmasını köylülerin fark ettiğini belirtiyor. Hatice Hanım'ın ahalinin dikkatini çekmesinin ardından yağmurlu bir günde bahçesinde gömülü olan bebeğin cesedinin üzerindeki toprağın kalkması ve görünür hale gelmesi üzerine yol çavuşları bebeğin cesedini fark ettiler. Hatice Hanım, akli dengesi bozuk olabileceği düşünüldüğünden araştırma için İstanbul'a gönderildi. Haberde, "evlat katili" olarak anılan Hatice Hanım'ın gerçekleştirdiği eylem "inanılmayacak suç" olarak aktarılırken, tecavüze uğramasının ve bunun sonucunda gebe kalmasının daha önemsiz bir eylem olarak aktarılmasını not etmek gerekir.

Başka bir haber Alâiye'deki Gözüküçüklü köyündeki on yedi yaşındaki Ümmühan'ı sütunlara taşımaktadır.¹¹⁸ Silinti köyünden Mehmet adlı biri evlenme vaadine kanarak onunla birliktelik yaşayan Ümmühan, bunun sonucunda gebe kalmıştı. Gebeliğini gizledikten sonra odun topladığı bir gün sancılanarak doğum yaptı ve çocuğu toprağa gömdü. Ümmühan'ın bebeğin ölü doğduğunu iddia etmesine rağmen, olayı görüp ihbar edenler bebeğin canlı doğduğunu iddia etmekteydiler ve böylece Ümmühan hakkında bir soruşturma açıldı.

Yine gayrimeşru bir ilişki nedeniyle yaşanan yenidoğan cinayeti Adana'da gerçekleşmişti. Karaisalı kazasının Ayakfakı köyünde yaşamakta olan İbrahim kızı Emine, evli olmadığı halde bir erkekle birliktelik yaşayarak gebe kaldı. Gebeliğini köy halkından gizleyerek yaşayan Emine en sonunda bir kız ve diğeri erkek ikiz çocuk doğurdu fakat çocukları balta ile öldürüp cesetlerini de gömdü; ancak olay bir şekilde ortaya çıkınca jandarma tarafından yakalanarak tutuklandı.¹¹⁹

Nazilli'nin Pirlibey köyünde de benzer bir olay yaşanmıştı.¹²⁰ Kabakkızı Hatice evli olmadığı halde Yağcıoğlu Abdullah ile yaşadığı ilişkiden gebe kalarak dört ay önce bir bebek dünyaya getirmiş fakat çocuğun sonunu¹²¹ kesmeden diri diri gömerek ölmesine neden olmuştu. Aydın Ağırceza Mahkemesi'nde devam eden davada Hatice tutuklu, Abdullah ise serbest olarak yargılanmaktaydı. Hatice ve Abdullah'ın avukatı; Hatice'nin çocuğu yalnız başına doğurduğu ve doğumun sonunda çocuğun sonunu kesmeden kendinden geçerek

¹¹⁴ Metinde "Müstantik" olarak geçmektedir.

¹¹⁵ *Milliyet*, 25 Kanunusani 1932, s.3.

¹¹⁶ *Cumhuriyet*, 29 Kanunuevvel 1931, s.4.

¹¹⁷ *Milliyet*, 29 Kanunuevvel 1931, s.3.

¹¹⁸ *Milliyet*, 26 Kanunusani 1932, s.3.

¹¹⁹ *Milliyet*, 11 Nisan 1932, s.3; 14 Nisan 1932, s.7.

¹²⁰ *Milliyet*, 21 Temmuz 1933, s.5.

¹²¹ Son = Plasenta

bayıldığından müdahale edemediği için çocuğun öldüğünü iddia ediyordu. Mahkeme bu hususun aydınlatılması için ilk muayeneyi yapan ve rapor veren Nazilli Mücadele Hekimi Rauf Bey ile Belediye Hekimi İsmail Bey'i tekrar dinlemek üzere ertelendi.

Yine gayrimeşru bir yenidoğanın öldürülmesi olayı da Karşıyaka Örnekköy'de gerçekleşmişti.¹²² Abdülkadir sokakta yaşayan Hakkı kızı Fatma gayrimeşru doğurduğu bebeğini boğarak öldürüp köy mezarlığına gömmüştü. İhbar edilmesi üzerine savcı yardımcısı Rüştü Uskent Bey, otopsi için bebeğin mezarını açtırdı ve soruşturma başlattı.

Çatalca'da yaşanan bir olayda bu sefer yenidoğan cinayetini işleyen kişi gayrimeşru çocuğun babasıydı.¹²³ İkitelli köyü muhtarı İbrahim Çavuş, eşinin kız kardeşi Gülsüm ile yaşadığı gayrimeşru ilişki sonrasında Gülsüm'ü gebe bırakmıştı. Doğumdan hemen sonra İbrahim Çavuş, bebeği boğarak öldürdü ve bahçeye gömdü. İbrahim Çavuş'un çocuğu öldürdüğüne kanaat getiren mahkeme kararını açıklamayı 26 Teşrinisani 1929'a bıraktı¹²⁴ fakat haberin devamı gazetelerde takip edilmemiştir.

Bir erkek tarafından işlenen başka bir yenidoğan cinayeti Bayındır'da vuku buldu. Arıkbaşı köyünde yaşayan Yusuf oğlu Osman, evlilik dışı ilişki yaşadığı Zehra adlı bir kızı gebe bırakmıştı.¹²⁵ İfadesine göre Zehra, gebeliği nedeniyle hali, tavrı ve fiziksel özellikleri değişse bile gerçeği kimseye söyleyemedi ve en sonunda doğum yaparak bir kız çocuğu dünyaya getirdi. Zehra gayrimeşru çocuğuna meşruiyet kazandırmak için Osman'ın onunla evlenmesini isteyince Osman, bebeğini hemen öldürerek köyden kaçtı; ancak zabıtlar tarafından yakalanarak adliyeye sevk edildi. Aksaray'da yaşanan bir olayda; Kazgani Sadi Mahallesi'nin Yusuf Paşa çıkmazında bulunan 9 numaralı evde oturan Şazimet Hanım, Topkapı'daki Arpaemini Mahallesi'nde Kağıt sokak 48 numarada oturan Haçik Efendi'nin zevcesi olan Hıristiyan Ebe Zaroka Hanım'a çocuğunu düşürtmek için gitti fakat çocuk, anlaşıldığı kadarıyla normal doğuma hazır hale geldiği için olsa gerek, yaşar halde doğdu. Şazimet Hanım da düşürtmek istediği halde canlı doğan bebeğini boğarak öldürdükten sonra evinin bahçesine gömdü. Olayın ihbar edilmesi üzerine savcı yardımcısı Sabri Bey ve Adli Tabip Hikmet Bey, olayı araştırmak ve soruşturma açmakla görevlendirildiler. Ancak Şazimet Hanım'ı evde bulamadıkları gibi komşuları da olayı örtbas etmeye çalışıyorlardı ya da ihbar edilenden farklı bilgi veriyorlardı. Fakat komşularından biri, Şazimet Hanım'ın karnının bir ur nedeniyle şişmiş olduğunu ve bir süre önce bu uru aldirarak bir yere gömdüğünü bildiğini ancak kendisinin bu urun nereye gömüldüğünü bilmediği iddia edince, bu tanıklığı ihbarı güçlendiren bir delil kabul eden savcı yardımcısı Sabri Bey, arama emrine dayanarak evin bahçesini kazdırdı. Böylece bahçede, 35 santim derinlikte kefene sarılmış bir bebek cesedi buldu.¹²⁶ Cumhuriyet gazetesi bebeğin göbek bağının bağlanmadığı bilgisini de aktarmaktadır; eğer bebek canlı doğduysa herhalde Şazimet Hanım bebeğini öldürmeye önceden beri kararlıydı ki kendisinin bebeğin göbek bağını bağlama gereği bile görmediği düşünülebilir.¹²⁷ Adli Tabip Hikmet Bey tetkiki sonucunda, bebeğin dokuz aylık olduğunu, göbeğinin 35 santim uzunlukta kesildiğini ve 45 gün kadar önce gömüldüğünü tespit etti. Bunun üzerine hem Şazimet Hanım hem de ebe Zaroka Hanım tutuklandılar.

¹²² *Anadolu*, 1 Mayıs 1940, s.2.

¹²³ *Cumhuriyet*, 27 Ağustos 1929, s.3.

¹²⁴ *Cumhuriyet*, 5 Teşrinisani 1929, s.2.

¹²⁵ *Milliyet*, 7 Şubat 1930, s.2.

¹²⁶ *Milliyet*, 25 Kanunusani 1932, s.3.

¹²⁷ *Cumhuriyet*, 25 Kanunusani 1932, s.1.

Erken Cumhuriyet Döneminde Kürtaj Yasağı İle İlişkili Suçlar ve Basındaki Yansımaları (1929-1943)

Çocuğunu boğarak öldüren bir anne ile ilişkili haberin, yargılamalar neticesinde hem annenin hem de babanın aldığı cezalar bakımından örnek teşkil ettiği düşünülebilir. Habere göre; Vartuhi adlı bir kadın Çemişgezek'te Feridun adlı birisi ile gayrimeşru bir ilişki yaşadı ve neticede gebe kaldı. Ardından İstanbul'a gelerek Yedikule Ermeni Hastanesi'nde doğum yaptı ve doğumdan iki gün sonra bebeğini alarak babası Serkis ile eve doğru yola koyuldu. Yürürken babasından bilerek geride kalıp çocuğunu boğan Vartuhi babasına, çocuğun kendiliğinden öldüğünü söyleyip civardaki bir mezarlığa gömmeye ikna etti. Fakat çocuğu iyi gömmediklerini düşündüklerinden ertesi gün tekrar mezarlığa geldiler ve bu sırada yakalanan baba ve kız mahkemeye sevk edildi. Mahkeme suçunu sabit gördüğü Vartuhi'yi beş yıl ağır hapse ve beş yıl da amme hizmetinden mahrumiyete mahkûm etti. Babası Serkis ise bebeğin ölümünü hükümete bildirmemekten üç ay hapse mahkûm edildiye de bunu kızının namusunu korumak için yaptığını beyan ettiğinden cezası iki aya indirildi.¹²⁸

Sonuç

Kürtajın, kadının kendi bedenini ve doğurganlığını kontrol edebilmesi ile ilişkili biçimde tanınması gereken bir hak olarak tanınıp tanınmayacağı tartışması bir yana devletler, yasa koyucu araçları sayesinde kadınların doğurganlıklarını kontrol eden bir konumda yer almışlardır. Devletin yanında toplum, aile veya aile içerisinde erkek de yine kadının doğurganlığı üzerinde söz ve hak sahibi olmuştur. Cumhuriyet Türkiye'si de Osmanlı'nın 19. yüzyılda izlemeye başladığı yaşamı kontrol etmeye odaklı politikaların bir devamı olarak "*Kürtaj*" ya da o dönemki ifade ile "*Iskat-ı Cenin*" ile ilgili yasalar kabul etmiş ve uygulamaya koymuştur. Bu yasaklamalar aynı zamanda artık suç olarak kabul edilen eylemleri de tanımlamış oluyordu. Kürtajın yasaklanması ile örneğin tecavüz ya da doğum kontrol yöntemlerinin yetersizliği nedeniyle yaşanan istenmeyen gebeliklerin sonlandırılması da artık bir suç olarak konumlanıyordu. Kürtaj yasağı ve bu yasak ile ilişkili suçlar 1926 tarihli 765 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda "*hayat ve vücut bütünlüğü hakkı*" gerekçe gösterilerek bir suç olarak kabul edildi ve "*Kasten Çocuk Düşürmek ve Düşürtmek*" başlığı altında incelenmekteydi. 1927 yılında yapılan nüfus sayımı ile istenilen nüfus oranına ulaşamadığının görülmesi üzerine devlet bir taraftan nüfusu artırmaya yönelik uygulamalara başladı, diğer taraftan da 1936 yılında 3038 sayılı "*Türk Ceza Kanunu'nun Bazı Maddelerini Değiştiren Kanun*"u kabul etti. Bu kanunlar çerçevesinde tanımlanan suçlarla ilgili çeşitli haberler dönemin gazetelerinde yer almaktadır ve ulusun inşa edilmesi sürecinde kadın kimliğinin "*Anne*" olarak biçimlendirilmesinde bir araç niteliğinde olduğunu söylemek gerekir. Aynı haberler bize, kadınların kendi doğurganlıkları üzerinde kontrol sahibi olma çabalarını da hissettirmektedir. Yine de bu açıdan derinlemesine bir araştırma başka bir makalenin konusudur.

İlgili suçlar incelendiğinde kürtaj yasağı ile ilişkili olan ve kürtaj yasağı ile ilişkili olabilecek çeşitli suçlar karşımıza çıkmaktadır. Çocuk düşürme, ilaç ve araç sağlayarak veya doğrudan çocuk düşürtmeye yardım etmek, şiddet kullanarak çocuk düşürtmek, sağlık hizmetlerinde çalıştığı halde çocuk düşürtmek gibi suçlar doğrudan kürtaj yasağı ile ilişkili suçlardır. Diğer taraftan kürtaj yasağı ile ilişkisi tartışılmakla birlikte kürtaj yaşağının etkilediği söylenebilecek suçlar da bulunmaktadır. Bunlar da çocuk terketme (child abandonment) ve yenidoğan cinayeti (neonatisit, infanticit, filicit) olarak tanımlanan suçlardır. Bu suçların kürtaj yasağı ile doğrudan ilişkisi tartışma konusu olmakla birlikte kürtaj yaşağının, halihazırdaki gebeliğin sürdürülmesi veya sürdürülmemesi ile ilgili bir yasal düzenleme olması ve bu yaşağın anne veya babanın canlı doğmuş bebekleri ile ilgili sorumluluklarını

¹²⁸ İkdam, 30 Birincikanun 1939, s.2.

ortadan kaldırmaması nedeniyle, ancak dolaylı bir etken olarak kabul edilebileceğini belirtmek gerekmektedir. Erken Cumhuriyet dönemi incelendiğinde yukarıda bahsedilen suçlara dair örnekler ve ilgili yargılamalar bir kanaat oluşturacak kadar bulunmaktadır. Fakat çocuk terketme (*child abandonment*) suçu, toplumdaki ve toplum psikolojisindeki gerçek karşılığının ne olduğunun daha açık anlaşılması bakımından Cumhuriyet tarihinin her dönemi için hala araştırılmaya muhtaç bir konudur. Öyle ki Türk filmlerinde sıkça rastlanan; bebeğin, hayırlı insanlar tarafından bulunması için cami avlusuna bırakılması, terk etme suçları ile ilgili haberler söz konusu olduğunda, oldukça romantize edilmiş bir eylem olarak karşımıza çıkmaktadır. En azından makaleye konu olan erken cumhuriyet döneminde çocukların sağlıklı bir şekilde bulunması için cami avlusu gibi hayırla anılan yerlere bırakılması, filmlerde işlenenin aksine oldukça nadir rastlanan bir durumdur. Çocuklar, daha önceden bahsedilen araştırmalarda ve haberlerde de görüldüğü üzere, genelde ya öldürülmektedirler ya da ölmeleri umularak terk edilmektedirler. Yenidoğan cinayetleri (*neonaticide, infanticide, filicide*) yalnızca makaleye konu olan dönem açısından değil Cumhuriyet tarihinin her dönemi açısından araştırılmaya, özellikle istatistik verileri ortaya konulmaya ve tanımlanmaya muhtaç konulardır.

Kaynakça

I. Kitaplar

- ALDER, Christine, Ken Polk (2001), *Child Victims of Homicide*, Green Giand Press.
- McKEE, Geoffrey R. (2006), *Why Mother Kill: A Forensic Psychologist's Casebook*, Oxford University Press.
- SCHWARTZ, Lita Linzer, Natalie K. Isser (2000), *Endangered Children: Neonaticide, Infanticide and Filicide*, CRC Press.
- SPINELLI, Margaret G., M.D. (2005), *Infanticide: Psychosocial and Legal Perspectives on Mothers Who Kill*, (Edited by Margaret G. Spinelli, M.D.), American Psychiatric Publishing, Inc.

II. Makaleler

- BALSOY, Gülhan (2012), "Politik Bir Alan Olarak Kadın Bedeni: Osmanlı Toplumunda Kürtajın Yasaklanması", *Toplumsal Tarih*, 223, Temmuz, ss.22-27.
- CANDAN, Rabia Beyza (2015), "1840 Tarihli Ceza Kanunname-i Hümayunu İncelemesi", *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 1(1), ss.63-81.
- CRAIG, Michael (2004), "Perinatal Risk Factors for Neonaticide and Infant Homicide Can We Identify Those at Risk?", *Journal of The Royal Society of Medicine*, Volume 97, February, ss.57-61.
- DEMİRSOY, Nilüfer (2018), "Osmanlıdan Günümüze Babanın Fetüs Üzerindeki Hakkının Değerlendirilmesi", *Jinekoloji – Obstetrik ve Neonatoloji Tıp Dergisi*, Cilt 15, Sayı 2, ss.80-86.
- EKE, Salih Murat (2014), "Tarihsel Gelişimi Açısından Çocuklarını Öldüren Anneler: Bir Derleme Çalışması", *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Yıl 3, No 6, ss.50-74.
- ERDEM, Dilek Özge (2016), "Çocuk Düşürtme Düzenlemesi", *Ankara Üni. Hukuk Fak. Dergisi*, 65 (4), ss.1637-1688.
- ERDEM, Ziyaettin, Mustafa Çeltek, Behzat Diken (2020), "Boğazlama ile Üç Çocuğunu

Erken Cumhuriyet Döneminde Kürtaj Yasağı İle İlişkili Suçlar ve Basındaki Yansımaları
(1929-1943)

- Öldüren Anne; Maternal Filisid Olgusu”, *Olgularla Adli Tıp ve Adli Bilimler*, Editör: Halis Dokgöz, Özyurt Matbaacılık, ss.153-157.
- GÖKBURUN, İbrahim (2020), “Türkiye’de Demografik Dönüşüm Sürecinde Nüfus Politikalarının Rolü”, *Gelecek Vizyonlar Dergisi*, 4, Coğrafya Özel Sayısı, ss.1-15.
- HERN, Warren M. (1995), “Abortion: Medical and Social Aspects”, *In Encyclopedia of Marriage and the Family*, David Levinson, Ed. New York: Simon & Schuster MacMillan, Chapter 1, pp.1-7.
- KIRCI, Güven Seçkin, Hatice Sonay Yalçın Cömert, Erdal Özer (2017), “Anne-Çocuk Cinayetleri: Medea Kompleksi”, *Adli Tıp Bülteni*, (2) 22, ss.130-133.
- KONAN, Belkıs (2008), “Osmanlı Devleti’nde Çocuk Düşürme Suçu”, *AÜHFD*, C. 57, S. 4, ss.319-335.
- KÖSE, Mustafa, Özlem SERTKAYA DOĞAN (2022), “Nüfus Politikaları Bağlamında Türkiye Nüfusunun Demografik Dönüşümü, Yapısal Değişimi ve Geleceği”, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (74), ss.247-267.
- MİLLET, Laura J., M.D. (2005), “Denial of Pregnancy”, *Infanticide: Psychosocial and Legal Perspectives on Mothers Who Kill*, (Edited by Margaret G. Spinelli, M.D.), American Psychiatric Publishing, Inc., ss.81-104.
- OBERMAN, Michelle, J.D., M.P.H (2005), “A Brief History of Infanticide and the Law”, *Infanticide: Psychosocial and Legal Perspectives on Mothers Who Kill*, (Edited by Margaret G. Spinelli, M.D.), American Psychiatric Publishing, Inc., ss.3-18.
- OKTAY, Elif Yüksel (2014), “Türkiye’de Cumhuriyet’in İlanından Günümüze Uygulanan Nüfus Politikaları”, *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (7), ss.31-53.
- PİTT, Steven E., Erin M. Bale (1995), “Neonaticide, Infanticide, and Filicide: A Review of the Literature”, *Bull Am Acad Psychiatry Law*, Vol. 23, No 3, ss.375-386.
- PORTER, Theresa, Helen Gavin (2010), “Infanticide and Neonaticide: A Review of 40 Years of Research Literature on Incidence and Causes”, *Trauma, Violence & Abuse*, 11 (3), ss.99-112.
- SABLONE, Sara, Anna Margari, Francesco Introna, Roberto Catanesi, Gabriele Mandarelli (2023), “Denial of pregnancy and neonaticide: A historical overview and case report”, *Journal of Forensic Sciences*, 68, ss.688-695.
- SPINELLI, Margaret G., M.D. (2005), “Neonaticide: A Systematic Investigation of 17 Cases”, *Infanticide: Psychosocial and Legal Perspectives on Mothers Who Kill*, (Edited by Margaret G. Spinelli, M.D.), American Psychiatric Publishing, Inc., ss.105-118.
- TEZCAN, Sabahat, Banu AKADLI ERGÖÇMEN, Türkiye’de İsteyerek Düşükler, Türkiye Halk Sağlığı Dergisi, 2012;10, Özel Sayı 1: Düşükler, ss.36-42.
- VELLUT, Natacha, Jon M. COOK, Anne TURSZ (2012), “Analysis of the Relationship Between Neonaticide and Denial of Pregnancy Using Data from Judicial Files”, *Child Abuse & Neglect*, 36, ss.553-563.
- YILMAZ, Sema Dereli, Emel EGE, Belgin AKIN, Çetin ÇELİK (2011), “15-49 Yaş Kadınların Kürtaj Nedenleri ve Kontraseptif Tercihleri”, *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 18 (3), ss.156-163.
- YILMAZ, Tuba Demirci (2015), “Osmanlı ve Erken Cumhuriyet Dönemi Türkiye Modernleşmesinde Annelik Kurguları (1840-1950)”, *Cogito* (81), ss.66-90.

III. Gazeteler

Akşam
Anadolu
Açıksöz
Cumhuriyet
İkdam
Milliyet

IV. Dijital Kaynaklar

- Türk Ceza Kanunu*, (13.3.1926 tarih, 320 sayı, 765 numaralı kanun) <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/320.pdf> (Erişim Tarihi: 01.05.2024)
- Türk Ceza Kanunu* (Günümüz Türkçesi ile) https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARARLAR/kanuntbmmc004/kanuntbmmc004/kanuntbmmc00400765.pdf (Erişim Tarihi: 01.05.2024)
- Türk Ceza Kanunu'nun Bazı Maddelerini Değiştiren Kanun*, (11.6.1936 tarih, 3337 sayı, 3038 numaralı kanun) <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/3337.pdf> (Erişim Tarihi: 01.05.2024)
- Umumi Hıfzıssıhha Kanunu*, (6.5.1930 tarih, 1489 sayı, 1593 numaralı kanun) <https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/1489.pdf> (Erişim Tarihi: 01.05.2024)